

Gida Didaktikoa Zinema-eskolak eta giza eskubideak **Las hijas de Belén**

Koordinatzaile: Montehermoso Kulturguneko Ikusentzunezko Arloa
Vitoria-Gasteizko Udala

Gida didaktikoen egileak:
Elisenda Polinyà eta Nieves Prieto Zinhezbak eskatutakoa

Aurkibidea

1. Zinema eta giza eskubideak

- 1.1 Zinhezba
- 1.2 Giza eskubideak

2. Zinema-eskolak

- 2.1 Sarrera
- 2.2 Hezkuntza-xedea
- 2.3 Adinak
- 2.4 Zeharkako hezkuntza

3. Egoera ezagutu: Gaiaren azterketa eta testuingurua

- 3.1 Haurren Lana
- 3.2 Zer egin daiteke haurren lan eta explotazioaren aurka
- 3.3 Herri Indigenak
- 3.4 Neska-mutil indigenen eskubideak

4. Irudietan murgildu

- 4.1 Fitxa teknikoa eta sinopsia
- 4.2 Dokumentala, Belengo emakumeen testigantzak
- 4.3 Zinema-hiztegia

5. Zinema, Giza Eskubideak eta Hezkuntza. Proposamen didaktikoak

- 1. Jarduera. Lehen inpresioa
- 2. Jarduera. Oñarrizko premiak
- 3. Jarduera. Zein da nire egundo egoera?
- 4. Jarduera. A zer pareak!
- 5. Jarduera. Martxoaren 8ko goiburua: emakumeen eskubideen berdintasunaren aldeko aldarrikapena.

6. Egizu zerbait

7. Gehiago jakiteko...

8. Peters-en mapa

1. Zinema eta Giza Eskubideak

1.1 Sarrera

Gasteizko Udalak Ikus-entzunezkoen Jaialdi hau antolatu du 1985az geroztik, Kultura Saileko Montehermoso Kultur Gunearen bidez giza eskubideen erakusketa antolatzen du. Arlo honetan, gazte eta haurrei zuzenduta, filme bereziak aurkezten ditu gure gizartearen arazo larrienei buruz eztabaidatzeko bere ardura eta elkartasuna garatzeko asmoz.

Guztia ez da negozioa ikus-entzunezkoen munduan. Batzuetan, sortzaile eta artistek (eguneroko bizimoduaren errealtate gogor eta etengabearekin hunkituta) gerrak, pobreak edo gaixotasunak erasaten dituzten bizitzaren lekukotzak ekartzen dituzte beren lanetara. Baina hori ez da beste munduko gauza bere belaunaldiarekin konprometituta dagoen norbaitentzat. Gaizki bataiatutako "lehen munduan", ordea, gure zilborrari begira gaude beti eta patrika bihotzetik gertuegi daukagu hurkoaren arazoekin kezkatzeko, nahiz eta arazo horietako asko gure kontsumismoaren ondorio izan.

Horregatik entzuten eta ikusten ditu jendeak aisiaz eta denborapasaz diharduten programak, gero eta hutsalagoak guztiak ere. Ihesaldi inozo eta antzu horrek, gainera, ez gaitu lotsatzen, eta mesede egiten dio funtsik gabea eta oso axalekoa den programazioari.

Hala ere, adibide duin askoak ere baditugu. Alegia, egungo erronken zergati eta ondorioak benetakotasunez islatzen saiatzen diren dokumentalak eta sormen-lanak: haurrak lanerako baliatzea, gerra, tratatu txarrak, ihesa, pobreak... Gai horiek, ordea, ez dira jorratzen zinema-areto komertzialetan eta telebistako programazioan.

Giza Eskubideei buruzko eskolek kultura eta hezkuntza zabaltzea dute helburu, modu horretan gazteenei arazoak azaleratu eta espiritu kritikoa eta elkartasuna sendotzeko.

Fernando López Castillo
Europako Zinema Berriaren Jaialdia

1.2 Giza eskubideak

Justiziazko gutxieneko eskakizun moralak

Giza eskubideak edozein gizakik gizaki izateagatik galda ditzakeen oinarritzko eskakizunak dira, eta eskakizun horiek ezinbestean bete beharrekoak dira, gizaki moduan garatzeko oinarri-oinarritzko premiak edo beharrianak direlako. Funtsezko eskubide horiek gabe nekez egin daiteke bizimodu duin bat. Gizakiarentzat hain beharrezkoak direnez, honela izendatzen ditugu:

- **Unibertsalak:** gizaki guztiei aitortu behar zaizkie, inor baztertu gabe. Gizaki guztiei gizaki direla aitortuz bermatu behar zaizkien gutxieneko eskakizunak dira.
- **Lehentasunezkoak:** beste eskubide batzuekin gatazka sortuz gero lehentasunez babestu behar direlako.
- **Negoziatu ezinezkoak:** inongo gizarteak ezin dizkie bere kideei eskubide horiek ukatu. Adibidez, gizarte batek une jakin batean herritar guztien "eskubide ekonomiko, sozial eta kulturalak" betetzeko beharrezko baliabideak ez baditu, ezin du egoera hori besterik gabe onartu, gauzak aldatzea ezinezkoa dela argudiatuta; aitzitik, ahalegin guztiak egin behar ditu beharrezko baliabide guztiak lortzeko eta banatzeko, guztiek beren eskubideak erabiltzeko modua izan dezaten.

Gainera, gizarte guztiek lagundu behar lukete mundu osoan gizaki guztien eskubideak errespetatu daitezen, beren gizarte edo herrialdea edozein dela ere.

Hitz gutxitan esanda, giza eskubideak JUSTIZIAZKO GUTXIENEO ESKAKIZUN MORALAK dira, eta eskakizun horiek bete egin behar dira, horiek gabe ezin baita bidezko gizarte bat eta bake eta armoniazko mundu bat eraiki.

Giza eskubideen belaunaldiak

Giza eskubideak pixkana-pixkana aitortu eta onartu dira historia zehar, oraindik amaitu ez den ikaskuntza moraleko prozesu baten bitartez. Prozesu horretan bereiz ditzakegun hiru aldi edo aro nagusiei giza eskubideen “hiru belaunaldiak” esaten diegu.

- **Lehen belaunaldia: Askatasunerako eskubideak**

“Lehenengo belaunaldia” eskubide zibil eta politikoena da. XVI. mendearen hasieratik burgesia Antzinako Erregimenari aurre egin eta honako eskubideak aldarrikatzen hasi zen: bizirako eta segurtasun fisikorako eskubidea, pentsatzeko eta iritzia askatasunez adierazteko eskubidea, norberaren herriko gobernuan parte hartzeko eskubidea, legezko arrazoirik gabe atxilotua ez izateko eskubidea, inpartzialtasun-bermeekin epaitua izateko eskubidea, jabetza izateko merkataritzan askatasunez jarduteko eskubidea eta abar. Oro har, esan dezakegu eskubide horiek oinarritzko balio moral bat dutela gidari: askatasuna.

- **Bigarren belaunaldia: berdintasunerako eskubideak**

“Bigarren belaunaldia” eskubide ekonomiko, sozial eta kulturei dagokie; adibidez, lanerako eta bidezko soldata izateko eskubidea eta etxebizitza, osasuna, hezkuntza, kultura, erretiro-saria eta abar izateko eskubidea. Eskubide horiek batez ere langileen mugimenduak aldarrikatu ditu azken mende hauetan. Horien bidez benetako laguntza edo babesa eman nahi zaie lehenengo belaunaldikoei; izan ere, eskubide zibilak eta politikoak nekez erabil daitezke, gutxieneko sarrera ekonomiko batzuk, gaixotasunei aurre egiteko laguntza edo gutxieneko kultura-maila izan ezean.

Era horretako eskakizunak onartu ahala pentsamolde berri bat zabaltzen hasi zen; horren arabera, estatuaren eginkizuna ez zen besterik gabe ordena publikoa eta kontratuak betetzea, baizik eta modu positiboan jardutea, lehenengo belaunaldiko eskubideak bakar batzuen mesederako bakarrik izan beharrean denon esku egon zitezen. Horregatik, esaten dugu bigarren belaunaldi horretako eskubideak berdintasunerako eskakizunen multzoan sartzen direla.

- **Hirugarren belaunaldia: Elkartasunerako eskubideak**

“Hirugarren belaunaldiko” eskubideen arabera gizaki guztiek dute eskubidea ingurune osasuntsu batean jaio eta bizitzeko. Kutsadura eta zaratarik gabeko ingurune batean eta bakean dagoen gizarte batean jaio eta bizitzeko eskubidea ere badute. Eskubide horiek ez dira oraindik nazioarteko adierazpen batean jaso, baina aurrekoak bezain funtsezkoa dira: izan ere, kutsatutako ingurune batean edo gerra dagoen leku batean bizi denak nekez erabil ditzake lehenengo eta bigarren belaunaldietako eskubideak.

Nazioarteko elkartasuna funtsezkoa da hirugarren belaunaldiko eskubideak erabili ahal izateko. Nola lor liteke ingurumeneko kutsadura kentzea, herrialde batzuek ez kutsatzeko konpromisoa hartu arren, beste batzuek hartzen ez badute? Nola lor liteke gerrak betiko amaitzea, herrialde guztiek arma-trafikoa kontrolatzeko konpromiso tinkoa hartzen ez badute?

ESKUBIDEAK MUNDUAN ETA TOKI BAKOITZEAN ERRESPETATZEA

Eskubide zibil eta politikoak

Arlo horretan erdietsi den lorpenik handiena esklabotasuna ezeztatzea izan da, mundu osoan jarduera hori egiteko debekua betetzen den neurrian behintzat. Aipaturiko debekua 1956ko irailaren 7ko nazioarteko hitzarmen baten bidez ezarri zen. Hala ere, gaur egun herrialde askotan oinarritzko eskubideen urraketa sistematikoa eta masiboa da: torturak, desagertzeak, legez kanpoko atxilotetak, presoei tratu txarrak ematea, emakumeen bazterketa eta abar.

ONUren ahaleginak

Berez, nazioarteko komunitateak hartu behar luke bere gain bortxaketa horiek salatzeke eta beharrezko neurri eraginkorrak hartzeke ardura, ONUren bitartez (horren helburu nagusia giza eskubideen babesa eta sustapena baita), oinarritzko askatasunak errespetatzen ez dituzten gobernuak beren jokabidea zuzen dezaten. Baina, jakina, erakunde horrek ezingo du ezertxo ere lortu, baldin eta askatasun horiek errespetatzen dituztela dioten herrialdeek laguntza material eta morala ematen ez badiote. Esperientziak erakusten digunez, nazioarteko erakundeek giza eskubideak errespetatzen ez dituzten gobernuak presioa egitea oso neurri eraginkorra izan daiteke herrialde horiek giza eskubideen arloan beharrezko berrikuntzak egin ditzaten.

Herritarren ekimenak

Oinarritzko askatasunak sendotzeko beren borondatez zerbait egin nahi duten herritarrek gobernu kanpoko erakundeak (GKE) aukeratu ohi dituzte horretarako; adibidez Nazioarteko Amnistia, Nazioarteko Gurutze Gorria edo beste hainbat, erakunde horiek munduko herrialde askotan ari baitira lanean, eskubide horien bortxaketak salatzen eta biktimei laguntzen.

Gosea

Bigarren belaunaldiko eskubideei dagokionez, honako xehetasunak nabarmendu behar dira. Hirugarren Mundua esaten diogun horretan milioika lagun daude bizirik irauteko gauzarik beharrekoenak ere ez dituztenak. Janari falta, sendatzeko moduko gaixotasunak ezin sendatzea eta analfabetismoa dira munduko arazo nagusietako batzuk. Miseria da munduan gertatzen diren heriotzen arrazoi nagusia, nahiz eta, teknikoki, denon gutxieneko premiak betetzeko aukerak egon. Baina arazoa morala da, ez teknikoa. Azken batean, gizakien arteko elkartasun-ezagatik gertatzen da hori.

Lan-baldintza ezin txarragoak

Gaur egun herrialde askotan badira pertsona asko eta asko, tartean ume ugari, lan-baldintza guztiz osasungaitzetan lan egin behar izaten dutenak, egunean hamabi ordu edo gehiago

sartuz, gizarte-segurantzarik edo langabeziarako laguntzarik gabe, eta ia-ia batere eskubide sindikalik gabe. Herrialde aberatsek ez dute hori gertatzeko eragozpenik jartzen, haien enpresak berak baitira herrialde horietan eskulan merkea eta erraza aurkitzen dutenak. Herrialde aberatsetako sindikatuek bai, protesta egiten dute, besteak beste era horretako lanak hartzeak Lehen Munduan lanpostu askoren galera sortzen duelako. Ginebran (Suedia) egoitza duen Lanaren Nazioarteko Erakundea (LANE) ONUren gidaritzapean ari da lanean era horretako arazoei irtenbidea bilatzeko. Hala ere, erakunde horretako herrialdeak arazo horiek konpontzeko beharraz erabat jabetzen ez badira, erakunde horrek bakarrik ezer gutxi egin ahal izango du.

Bakea eta oreka ekologikoa: premia-premiazkoa da elkartasunezko irtenbide bat bilatzea hirugarren belaunaldiko eskubideei dagokienez; salatu beharra dago herrialde aberatsenetako gobernuek ez dutela erabateko konpromisoa hartu kutsadura eta arma-trafikoa kontrolatzeko. Hori dela-eta, enpresa handiek kutsadura sortzen jarraitzen dute eta herrialde pobreetako gerra-gatazketan ari direnek erraz asko aurki ditzakete gerran jarraitzeko behar dituzten armak. Hala eta guztiz ere, ONUren agentzia batzuk eta GKE ugari sekulako ahalegina egiten ari dira natur ingurunea babesteko (ADENA, Greenpeace eta abar) eta beste erakunde batzuk gerra dagoen lekuetatik ihesi doazen errefuxiatuez arduratzen dira (ACNUR, Mugarik gabeko Medikuek, Munduko Medikuek eta abar)

Giza eskubideen aldeko ekintza

- Geure ingurunean

Batzuetan gu geu gara inguruan ditugun pertsonen eskubideak urratzen ditugunak, edo isildu egiten gara beste batzuek hori gure aurrean egiten dutenean. Badira etxekoandre batzuk beren familiako gainerako kideen mespretxua eta ia-ia esklabotasuna jasan behar dutenak. Ume batzuek beren ikaskideen bazterketa eta tratu txarrak jasan behar izaten dituzte. Batzuetan pertsona batzuei utzi egiten diegu eskolako materiala edo beste norbaitenak diren gauzak hondatzen, bidegabekeria bat egiten ari garela pentsatu gabe. Beste batzuetan, berriz, ingurumena zaborrez, zarataz edo kez kutsatzen dugu eta ez gara ohartzen denon eskubideen aurkako zerbait egiten ari garela. Hitz gutxitan, giza eskubideak defendatzeko lehenengo guk geuk errespetatu behar ditugu, gure ingurunean bertan, eta geure buruari galdetu ze bidegabekeria egiten edo onartzen ditugun eta zer egin behar dugun egoera hori nolabait hobetzeko.

Giza eskubideen aldeko ekintzarako jardunbide orokorrak

Giza eskubideak gure ingurunean bete daitezen erne egoteaz gainera, horiek estatuan eta nazioartean sustatzeko egin litezkeen lanetako batzuk adierazi nahi dizkizuegu jarraian:

1. Horien berri ematea: pertsona guztiei ezagutaraztea, beraiek aldarrika ditzaten, eta eskubideak babesten laguntzea.
2. Agintariei eta partikularrei horiek betetzeko exijitzea, horretarako dauden legezko bide guztiak erabiliz: protesta-gutunak, sinadura-bilketa, manifestazioak eta abar.
3. Elkarrekin sortu eta horien alde lanean ari diren boluntarioen erakundeetan parte hartzea (*ikusi aurkibideko 6. puntua*).

2. Zinema eta giza eskubideei buruzko eskolak

ZINHEZBA irabazteko asmorik gabeko elkartea da eta zinema, hezkuntza eta bakea bultzatzen ditu.

ZINE, HEZKUNTZA eta BAKEA

Aurreko bi urteetan bezalaxe aurten ere Zinema eta Giza Eskubideei buruzko Eskolak egingo ditugu Euskadiko hainbat eskoletan; orain arte 1.600 ikaslek baino gehiagok parte hartu dute.

Hezkuntza-xedea

Zinema-eskolen helburua pertsonen funtsezko eskubideetan sakontzea da, balioetan heziz, eta horri begira ikus-entzunezko baliabidea hori erabiltzen dugu desberdintasun-egoerei buruzko jarrera kritikoa sustatzeko.

Alde horretatik, gure helburua da beste gizarte eta kulturei buruzko ikuspegi-eremua zabaltzea, desberdintasun guztiak errespetatzeko: sexua, arraza, iritzia, erlijioa eta premiak; giza eskubideen urraketak identifikatzen ikastea eta sufritzen dutenenganako elkartasuna sustatzea; ingurune hurbilean eta hortik kanpo irtenbideak bilatzeko lanean sakontzea eta gizarte aldatzeko jarrera aktiboa sustatzea.

Honako hau ere egin nahi dugu....

1. Pertsonen funtsezko eskubideetan sakontzea, balioetan oinarritutako hezkuntzaren bidez.
2. Ikus-entzunezko baliabideei buruzko jarrera kritikoa garatzea, irudia ezagupenen unibertsoan txertatu ahal izateko.
3. Zinema-hezkuntza hobeto ezagutzea, sentsibilizazioa eta kontzientziazioa lortu ahal izateko bere adierazpen-baliabideak erakutsiz.
4. Beste gizarte eta kulturei buruzko ikuspegi-eremua zabaltzea, desberdin denari errespetua izateko.

5. Giza eskubideen bortxaketak identifikatzea dagokien eremu guztietan eta sufritzen dutenenganako elkartasuna bultzatzea.
6. Eskubideak eta eskubide-urratzeak bereiztea, eta horretarako munduko eta estatuetako dokumentu eta adierazpen unibertsalak erabiltzea.
7. Giza eskubideen aldeko jarrera positiboak erakusten dituzten albisteak eta informazioak aurkitzea.
8. Leku bakoitzean eta munduan aukera litezkeen irtenbideak hobeto ezagutzea eta ekintza bultzatzea, ikasleen partaidetzaren bitartez.
9. Informazioa emateko hizkuntza eta adierazpideak aztertzea: prentsa, komikiak, zinema, erreportajeak... pertsonen eskubideak urratzea aztergai hartuta.
10. Pertsonen errespetu handiagoa izatea, beren adina, sexua, arraza, iritzia, premia eta kultura edozein dela ere.

Adinak

Zinema-eskolak 8 eta 18 urte bitarteko ikasleentzat eginak dira. Urteko programazioa adin-talde bakoitzarentzat egokitzen dugu, honako multzoak osatuz:

- 8 eta 12 urte artekoak
- 12 eta 16 urte artekoak
- 14 eta 18 urte artekoak
- 16 eta 18 urte artekoak

Zeharkako hezkuntza

Eskola hauetarako giza eskubideekin zerikusia duten hainbat gai proposatzen ditugu; era horretan, irakasleek, hezitzaileek eta ikastetxeetako kideek edukiak gelan landu eta zentroaren proiektuan zeharka sartu ahal izango dituzte irakasgai desberdinen bitartez.

Filma ikusi ondoren (euskaraz eta gaztelaniaz) gizarte-hezkuntzazko tailer bat egingo dugu gogoeta pertsonal eta kolektiboa egiteko; horren osagarri gida didaktikoa prestatu dugu, irakasleek edukiak ikasgelan lantzen jarraitzeko modua izan dezazuen.

Gidaren egitura

Proposamenaren irizpide orokorra filmari buruzko galdera egokiak egiten jakitea da, ematen digun informazio-mota behar bezala balioesteko eta aztertutako arazoei dagokienez duen ikuspegia zehazteko.

Gida didaktikoa filma du abiapuntu eta elkarren osagarri diren 5 atal ditu, era honetan antolatuak:

- Lehenengo atalean zinema, hezkuntza eta giza eskubideak lotzen ditu ZINHEZBAren proposamenaren bidez.
- Bigarren atalean azterketa sozial, politiko, kultural edo ekonomikoa egiten da, landu beharreko gaiaren arabera, eta hori hezkuntzarako erreferentzia-material gisa erabiliko da.
- Hirugarren atalean, hezkuntzaren eta giza eskubideen arteko lotarri den filmaren beraren azterketa egiten da, eta ikus-entzunezko baliabidea hezkuntza-tresna gisa erabiltzen da. Giza eskubideen inguruko gai batzuk lantzeko aukera emango dizueten funtsezko ideiak ateratzen dira. Atal horretan ikus-entzunezko baliabide horri buruzko oinarritzko glosategi bat aurkituko duzue.
- Laugarren atalean jardueretarako proposamen bat egiten dizuegu; helburu zehatzak, aztertu beharreko kontzeptuak, erabili beharreko jardunbideak eta haur eta gazteengan sustatu beharreko jarrerak azaltzen dizkizuegu; aldez aurretik garbi utzi behar dugu horiek ez direla baliabide berriak, ikasgelan zuen pedagogia-lanerako lagungarri izan daitezkeen jarduera eta iturriak baizik, eta aurrerantzean ere jarraipena izan beharko dutela. Oso garrantzitsua da eskolako hezkuntza-komunitate guztiak bere konpromiso pedagogikoaren bidez Giza Eskubideak defendatzea.
- Gidaren azken atalean bertako gaiak aztertzeko oso baliagarriak iruditzen zaizkigun baliabide batzuk azaltzen dizkizuegu, taldearen jarduerak bere premien arabera egokitu ditzazuen.

3. Egoera ezagutu

3.1. Haurren lana

Kalkuluen arabera, **246 milioi neska-mutil inguru ari dira lanean**. Horietatik ia hiru laurdenek -171 milioi- egoera edo baldintza arriskutsuetan egiten dute lan, esate baterako, meategietan edo nekazaritza-lanetan produktu kimikoak eta pestizidak manipulatu, edo makineria arriskutsua erabiliz. Toki guztietan daude, baina ez dira ikusten: etxeko lanetan aritzen dira etxe partikularretan, langile bezala fabriketako hormen atzean edo begien bistatik urrun soro eta lur-eremuetan.

Milioika neska aritzen dira lanean etxeko zerbitzuetan eta ordaindu gabeko etxe-laguntzan, esplotazioa eta tratu txarrak jasateko arriskua larriaren mende. Beste askok baldintza beldurgarrietan lan egiten dute: adingabeen trafikoaren biktima izan daitezke (1,2 milioi), neskametz-baldintzetan edo bestelako esklabotasun moduetan lan egitera behartuak (5,7 milioi), prostituzioa egitera edo pornografian lan egitera behartuak (1,8 milioi), edo gatazka armatuetan (0,3 milioi) edo legearen aurkako beste jardura batzuetan (0,6 milioi) parte hartzea behartuak. Nolanahi ere, lan egiten duten neska-mutiko gehienak -%70 edo gehiago- nekazaritzan aritzen dira lanean.

Brasilen 4.000 hiri daude, 7 milioi haur bizi dira bertako kaleetan, eta eskean, zapata-garbitzaile gisa, lapurretan edo prostituzioan aritzen dira. Rio de Janeiron ehunka haur erailtzen dituzte urtero kalean, eta horietako asko hamar urtetik beherakoak dira.

Etiopian, munduko herririk pobrenean, bi hamarralditan gerra zibila, krisi ekonomikoa, gosetea eta lehortek eragindako hondamendiak pairatu ondoren, biztanleen %60 erabateko pobrezian bizi da eta 150.000 haur bizi dira kalean. Seme-alabak kalean izaten dituzten neskatoen kopurua handitzen ari da. UNICEFek egindako kalkuluen arabera, 10.000 ama gaztek kalean hazten dituzte beren seme-alabak.

Maputon, **Mozanbikoko** hiriburuan, haur gehienak armaturik dabilta, gutxienez labana batekin; gazte-banden arteko liskarrak etengabeak dira. 30 urteko gerra zibilak sustrairik gabe utzi ditu 5 milioi gizaki, herrialdetik kanpora 1,7 milioi desplazatu bidali ditu, eta 250.000 adingabe umezurtz utzi ditu. Kaleko haurrek aukera hauek dituzte: Pobrezian eta etxerik gabe bizitzea edo kriminalitatea eta indarkeriara jotzea.

Asian milioi bat haurrek baino gehiagok beren kabuz atera behar dute bizimodua:

Txinako hirietan 6 eta 14 urte bitarteko haurren %80a laguntzaile gisa aritzen dira etxeko eginkizunetan. Horietako asko abandonatuak izan dira, beren gurasoak hiriz hiri ibili direlako.

Indonesian 10 eta 14 urte bitarteko 6 milioi haur ari dira lanean. Indonesian lanean ari diren haurrak gutxienez 50 milioi izango dira.

Tailandian 16 urtetik beherako 100.000 haurrek lan egiten dute prostituzioan.

Haurren lana eta esplotazioa: Non dago aldea?

Haurren lana: Neska-mutilek jardura ekonomikoetan parte hartzea da -betiere beren osasunaren edo garapenaren kalterako ez bada edo beren heziketa oztopatzen ez bada- eta positiboa izan liteke. Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LNE) 138 Hitzarmenak 12 urtetan finkatu zuen neska-mutilei beren heziketa oztopatzen ez duten jardueretan (garrantzi gutxiko lanetan) lan egiten uzteko adina.

Haurren esplotazioa: Arestian aipatutako printzipio horien aurkako diren baldintzetan lan egiten duten neska-mutilei erreferentzia egiten dien kontzeptu mugatuagoa da. Edozein

jarduera ekonomiko burutzen duten 12 urtetik beherako neska-mutil guztiak sartuko lirateke horren barruan, eta halaber, lan arriskutsuak burutzen dituzten 12 eta 14 urte bitarteko neska-mutilak, eta lanik txarrenen biktima diren neska-mutil guztiak.

Haurren lanik txarrenak: Trafikoaren biktima diren, esklabo bihurtuak dauden, prostituitzera behartuak dauden, indarrez errekrutatu diren edo legearen aurkako edo beren osasunaren kontrako jarduerak egitera behartuak dauden neska-mutilak sartzen dira horren barruan.

3.2. Zer egin daiteke haurren lan eta esplotazioaren aurka

Bada itxaropenik: orain hamar urte, ez zen arazorik existitzen gobernuentzat. Orain, berriz, haurren esplotazioari buruzko eztabaida furi-furian dago.

Haurren lanaren aurka borroka egiteko, horren alderdirik beldurgarrienetatik hasita, beharrezkoa da gaurko eta biharko helduen gizarte-eskubideen aldeko gutxieneko urrats bat egitea. Ez da erraza aski desberdinak diren protagonista batzuk norabide berean jartzea: Estatuak, sindikatuak, nazioarteko erakundeak, GKEak, kontsumitzaileak eta, azkenik, enpresak eta multinazionalak.

Iritziak desberdinak dira, baina irtenbide bakarra dago: Erabat eta berehala debekatzea edo arautzea:

Lehenengo hipotesiaren aldekoek gehiegizko pragmatismoa leporatzen diete besteei, “haurren esplotazioa inolako barkamenik gabe deuseztatu behar delako, eta gainera, helduen esplotazioa ere gutxitu egin behar delako”; besteek utopismoa leporatzen diete lehenengoei: “arazo nagusia nazioek eta gizarte-klaseek esplotazio hori amaiaraztea da. Aldi berean, hobe da haur batek lan egitea eta jatea, gosez egotea baino”.

Haurren lanarekin loturik egin litezkeen esku-hartzeak hiru taldetan bana ditzakegu:

A. Prebentzioa:

-Herrialdeen egitura ekonomikoa aldatuz.

Gizarte-inbertsioa jada zaharkituta geratu dela dirudi... Baina hamar urtean hogeita bost mila milioi dolar gastatuz gero, UNICEFek egindako kalkuluen arabera, komunitate guztiei edateko ura, osasun-sistema bat eta oinarrizko hezkuntza-sistema eman ahal izango litzaieke.

Iparreko herrialdeetan ere hasi da zabaltzen haurren lanaren izurritea, eta ezinbesteko bihurtu da egun ditugun baliabideak eta lana modu orekatuago batean banatzea, Gizarte Egitura hankaz gora jarri gabe.

- “Barneko gizarte-klausula” aplikatuz

“Haurren gosea eta lana aldi berean eragozteko, beharrezkoa da gurasoen soldatak igotzea”. Halaxe dio Rosaline Costak, Bangladesheko Justizia eta Bake Batzordeko kideak. Jarrera horrek Ipar nahiz Hegoko sindikatuak eta gizarte-mugimenduak batu ditu.

Ezinbestekoa da langileak errespetatzeko gutxieneko printzipio batzuk aplikatzea. Herrialde gehienak printzipio horietatik oso urrun daude, eta kasu askotan, horrelakoak aldarrikatzen dituzten sindikalistak kartzelaratu egiten dituzte, modu askotara eragozten diete lana edo batzuetan erail ere egiten dituzte.

- Nazioarteko onurak berrikusiz

Hegoko gobernuak beren status quoa aldatzeko eragozpenak aipatzen dituzte sarritan, ezin dutela ezer egin gizarte mailan, zorren ordainketa den ingudearen eta nazioarteko lehia den mailuaren artean harrapatuta daudelako.

Iparreko herritarrok, gizarte-erakundeek eta erakunde politikoek eragina eduki behar dugu gure gobernuen nazioarteko politikan, merkataritzan eta lankidetzan-harremanetan.

Nazioarteko hitzarmenen bidez, produktuz produktu, kopuruak eta prezio-mailak estipulatuz, Hegoko ekoizleentzat egokiak diren diru-sarrera batzuk bermatzeari begira.

Multinazionalak langileak errespetatzera eta produkzioarako haurrik ez kontratatuz behartuz.

- Irakaskuntza:

UNICEFen iritziz hezkuntza baliabide boteretsua da haurren lanaren inguruko prebentzioarako. Ikastetxera joaten diren haurrek ez dute esplotatuak izateko horrenbesteko arriskurik, eta aldiz, lanean ari direnak eta ikasteko aukera dutenak beren egoera hobetzeko moduan dira.

Hamalau edo hamasei urtetarainoko nahitaezko eskolatzeko aldia ezinbesteko eta nahitaezko baldintza da haurren lana legez kanpo uzteko eta gutxitzeko. Eskolak doakoa izan behar du, hurbilekoa, erabilgarria, eta ikasleen elikadura bermatu behar du.

- Gobernuak-LNE proiektu bateratuak

LNEk¹ IDEC Proiektua abiarazi du, eta horren helburua, hamabost urtetik beherako haurren lana ezabatzea da.

Proiektu hori hasia dago zenbait Estatutan, esaterako, Brasil, India, Filipinak, Tailandia edo Egipto. Funtsean, proiektu horrek gobernuen gainean presio egitea eskatzen du, haurren lana arautu dadin, nahitaezko irakaskuntza ezar dadin, haurren lanak sor ditzakeen kalteei buruz familiak sentibilizatu daitezen, eta halaber, lanean aritutako neska-mutiletan osasun eta hezkuntza arloko ekintzak indartu daitezen.

B. Pizgarriak ez izatea

Sindikatuak bultzatutako 'STOP haurren lanari' kanpainaren helburua, hain zuzen ere, 'gizarte-klausula' modu orokorrean aplikatzea da, LNEaren ebazpenak errespetatuko direla bermatzeko. Gizarte-klausula ezartzeko mekanismoa LNEren eta Munduko Merkataritza Erakundearen (MME) artean komunikazio-sistemak finkatzea izan da, enpresek eta gobernuak egiten dituzten urraketak kontrolatu ahal izateko, eta lege-hausleentzat zerga-zigorak ezar litezke, beren produktuei tarifa handiagoak aplikatzea ere barne.

- Multinazionalen gaineko herritarren presioak

Salaketa enpresa horien aurka borroka egiteko arma paregabea da, batez ere merkatu nazionalean ezagunak diren eta erraz identifika daitezkeen enpresen aurka. Hedabideen bidez, haurren lanaren aurkako protesta-gutunen bidez eta, halaber, iragarki eta boikot-proposamenen bidez egiten diren salaketak oso eraginkorrak dira.

- Produktuei boikota egiteko kanpainak:

Mendebaldean, boikot-kanpainak bilakaera luzea izan dute, esate baterako, Tailandian egindako jostailuak ez erosteko kanpainak eta CHICCO enpresari egindako presioak, herrialde horretan duen lantegian sutea izan ondoren, edo Alemanian eta AEBetan India eta Pakistango alfonbren inportazioaren aurka egiten denak, haurren esku-lanik gabe egin direla bermatuko duen etiketa bat erabil dadila eskatuz -RUG-MARK delakoa-.

¹ Lanaren Nazioarteko Erakundea

- **Sexu-turismoa zigortzea:**

Estatu guztiek haurren lana zigortuko duten legeak eduki behar badituzte ere, 'tusisten esportatzaile' diren Estatuak haurren prostituzioaren aurkako legeak ezarri behar dituzte. Sentsibilizatzeko eta bidaia-agentzien programak kontrolatzeko ekintzekin batera, 'turista' bere herrialdera itzuli ondoren pedofiliagatik zigortzeko aukera emango duten legeak egin behar dira,

C. Errehabilitatzea:

- **Neska-mutilak askatzea:**

Lehenik eta behin, esklabo dauden neska-mutilak askatzea. Horixe egiten ari da Kailash Satyanti, hinduak, Alfonbren tailerretan lanean ari diren hurrekin. Kailash Lan Behartuaren Askapenerako Frontearen barruan dago, eta neska-mutilak berreskuratzen espezializatu da. Lan egitera behartuta dauden neska-mutilak identifikatu egiten dira, eta gero, askatu egiten dira poliziari egindako salaketan bidez. Errehabilitazio-zentro batean egiten zaie harrera eta gero beren familiengana itzultzen dira.

- **Familiak askatzea:**

Produkzio-proiektuak, jorنالارientzat lurak erostea, gizarte-azpiegiturak, eskolak, landako ekonomia garatzea. GGKE asko dira kontinente guztietan haurren lanaren arrazoien aurka borrokatzen direnak, horri aurrea hartzeko, beren familiak pobreziatik atereaz.

- **Legeria egokiak:**

Indar horiek guztiak bateratzeko beharrezkoa da lidergo-gaitasun bat sustatzea. Haurren ongizatea sustatzeko eta haurrak gehiegikerietatik babesteko legeak behar dira. Abusatzaileen aurkako zigor kriminal oso gogorrak jarritz gauzatu behar dira lege horiek. Eta alternatibak bilatu behar dira, neska-mutilei eta beren familiei duintasunez bizitzeko aukera emango dietenak. Stockholmeko Kongresutik herrialdez kanpoko legeak onetsi dituzte zenbait herrialdek, atzerrian egiten dituzten ekintzengatik beren herritarrek zigortzeko aukera ematen dietenak. Bidaietan eta turismoan sexu-esplotazioaren aurka oso bereziki zuzendua dagoen lege-neurri mota bat da hori.

Nazioarteko krimen horri aurre egiteko nazioarteko aliantzak behar dira. Azkenaldi honetako itunik garrantzitsuenen artean aurkitzen da Lanaren Nazioarteko Erakundearen Hitzarmena, 1999. urtean onetsia, haurren lanik txarrenak debekatzen dituena. Haurraren Eskubideen gaineko Hitzarmeneko Protokolo fakultatiboak, 2000. urtean onetsia, haurren salmenta, haurren prostituzioa eta haurrak pornografian erabiltzea debekatzen du.

Nieves Prieto

3.3 Herri indigenak

"Maputxeek sua nola egin asmatu baino lehen, mendiko leizeetan bizi ziren; "harrizko etxe" deitzen zieten. Sumendien erupzio eta hondamendien beldur, beren jainko eta deabru guztiak argitsuak ziren.

Maputxeek uste zuten beren arbasoak gaueko zeruaren sabaian pizten zirela. Izar bakoitza antzinako arbaso argitsua zen, galaxien artean ostrukak ehizatzen zebilena.

Eguzkiak eta Ilargiak bizia ematen zioten Lurrari, jainko onak zirelako. Eguzkia irteten zen bakoitzean, agur egiten zioten. Ilargiak, antza denez hogeita zortzi egunez behin, denbora hilabeteetan banatzen zuen."

(*"Argiaren Jainkoak" kontakizuneko pasartea, maputxeen legenda*)

Zer esan nahi du indigena izateak?

Indigena hitzak esanahi asko dauzka. Kultur talde desberdin asko elkarrekin bizi dira eta mundu guztian dihardute elkarrekin, baina talde horiek guztiak ez dira indigenatzat hartzen edo eremu geografiko zehatza eta berezkoa duten taldeatzat. Izan ere, indigena hitza nortasun-sentimendu kolektibo edo partekatu batekin loturik bakarrik onartu da nazioartean.

Pertsona indigenak mundu guztian bizi dira. Hotz artikoa duten klimatan nola bero amazonikoa duten klimatan bizi dira, eta sarritan beren lurrei eta beren natur inguruneei atxikirik daudela diote. Indigena askorentzat, elikagai, osasun, espiritualitate eta nortasunaren iturri baliotsua da naturaren mundua.

Kultura indigena bakoitza desberdina eta bakarra da. Askok munduari buruzko oso ikuspegi antzekoak eta nortasun indigena komuna duten arren, beren kulturak historia, ingurune eta espiritu sortzaile askotan oinarrituak daude.

Planetako herri indigenak

Herri indigenen aniztasunak, bai geografikoak eta bai kulturalak ere, zail samarra egiten du pertsona indigenak zehatz-mehatz zein diren definitzea.

Munduan hitz egiten diren 6.000 hizkuntza ingururen hiru laurdenak hizkuntza indigenak dira. Nazio Batuen informazioarekin bat etorriz, kalkulatzen da 300 milioi inguru pertsona indigena daudela munduko erregio desberdinetako 70 herrialde baino gehiagotan. Horietatik erdiak gutxi gorabehera Asian bizi dira, eta atzetik Latinoamerika dator. 13 milioi Mexikon eta Erdialdeko Amerikan, milioi bat Hegoamerikako amazona inguruan eta ia 18 milioi andeetako eskualdean.

Afrikan testuingurua bera zaila da, sarritan adierazten delako talde etniko, linguistiko edo kultural guztiak edo ia guztiak indigenak direla. Estatu Batuetako eta Kanadako erregioan biztanle indigenak 1.5 milioi dira.

Beste alde batetik, herri hauetako askok arazo larriak dituzte beren lurrekin. Beraientzat lurra funtsezkoa da, ez bakarrik biziraupenerako baliabide-iturri garrantzitsua delako, baizik eta beren kultur balioen eta nortasunaren zati bereiztezin delako. Gaur egun, herri hauek aurre egin behar dieten arazo garrantzitsuenetako bat hau da: beren lurren jabetza-eskubidea, nazioarteko legerian hala aitortua dagoen arren, toki askotan ez delako errespetatzen.

Lurra, ingurumena eta kultura

Begira, lurra ez du lantzeko bakarrik balio. Beraren bidez zu ere pertsona gisa lantzeko balio du. Horregatik, lurra besteen eskutan dagoenean, zu erreminta bat besterik ez zara."
Marcelino T., nekazari guaraní, Bolivia

Indigenek, edozein tokitakoak izanik ere, lotura sakon eta barru-barrukoa erakusten dute beren sorlekuarekin. Indigenek duten mundu-ikuskeraren arabera, lurra ezin da kulturatik eta nortasunetik bereizi. Ez da biziraupenerako baliabide-iturri bat bakarrik, baizik eta funtsezko iturburu bat, eta indigenen sinesmen-sistemen alderdi garrantzitsua.

Indigenek lurretik ateratzen dute beren **espiritualtasuna**, beren kultur balioak eta beren nortasun kolektiboa, eta lotura hori beren legeetan, ohituretan eta usadio tradizioaletan ikus daiteke. Lurra bere kosmologiaren erdigunean dago eta iraganarekin lotzen ditu beren arbasoen egoitza den aldetik, orainarekin beren premia materialei erantzuten dien hornitzaile den aldetik, eta etorkizunarekin beren seme-alabentzat gordetzeko jaso duten ondare den aldetik.

Indigenen kultur aniztasuna giza baliabide neurtezina den modu berean, **jarduera iraunkorren** alorrean dituzten **ezagupenak** ere funtsezko elementu dira munduko aberastasun ekologikoak kontserbatu ahal izateko. Izan ere, herri indigenen mundu-banaketak erakusten duenez, lotura nabarmena dute aniztasun biologiko handiko eremuekin. Lurraren garrantzia ez da soilik indigenek beren sorlekuan bizi ahal daitezkeelako. Beren lurraldeetatik indarrez kanporatuak izan direnentzat edo arrazoi ekonomikoengatik, gatazka armatuetatik ihes egiteko, edo beren hezkuntzarekin jarraitu ahal izateko beste norabait (gehienetan hiri-areetara edo hiri-aldirietara) joan direnentzat, aberri espiritualak garrantzi handia du kulturalki, eta sarritan zeremonia edo aldian behin egiten dituzten erritoen bidez berresten dituzte.

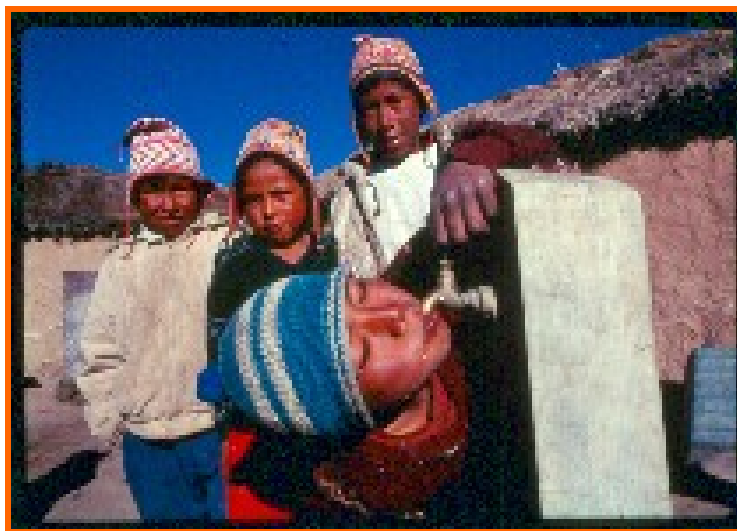
Ikuspuntu honetatik, haur indigenei leku sakratuetan sar daitezela ukatzea, esate baterako pribatizatu edo militaratu egin direlako, beren **nortasunaren** alderdi garrantzitsu bat ukatzea da, eta beren erabateko garapena arriskuan jartzea.

Mugimendu indigenak eta erreforma demokratikoa Latinoamerikan.

Herri indigenen mugimenduek eragindako erreformarik azpimarragarrienetako batzuk Latinoamerikan gertatu dira. Esate baterako, 1994. urtean Boliviako gobernuak onetsi egin zuen Herritarren Partaidetzarako Legea, politikaren eta administrazioaren deszentralizazioaren alde indigenen elkarteek bultzatutako eskualdeko kanpainei erantzunez. Gobernuak herri mailako arazoetan erantzukizun bat hartzea sustatzen du lege horrek, eta fondo batzuk izendatzen dizkie udalei, beren biztanle-kopuruaren arabera.

Herri-oinarria duten lurralde-erakundeak eta indigenen, nekazarien eta komunitateen elkarteak biltzen dituzten behaketa-batzordeak osatu dira bertako gobernuaren barruan. Erakunde horiek parte-hartze zuzena dute erabakiak hartzeko eta politikak diseinatzeko orduan, aurrekontu-izendapenetan eragiten dute eta garapen-planak prestatzen dituzte osasuna, hezkuntza, nekazaritza, kirolak eta aisialdia bezalako arloetan.

Ekuadorren, herritar indigenen mugimendua etengabe saiatu da beren eskubideak aitortu eta errespetatu ditzaten, eta gobernuaren ustelkeriaren aurkako kanpainak antolatu ditu. 2001eko urtarrilean, Ekuadorreko Nazionalitate Indigenen Konfederazio Nazionalak (CONAIE) berregokitzapen ekonomikoaren aurka mugiarazi zituen indigenen elkarteak, ondasunen eta oinarritzko zerbitzuen prezioak igotzea baitzekarren berregokitzapen horrek. Ekuadorreko gobernuak, azkenik, hitzarmen bat sinatu zuen indigenen buruzagiekin, eta nabarmendu zuten beharrezkoa zela bide parte-hartzaileak garatzea "irtenbideak denen artean eraiki ahal izateko". Hitzarmen horrek erregaiaren prezioa bere horretan gerarazi zuen 2001. urtean, eta zenbait neurri ekonomiko ekarri zituen premia larrienean zeuden herritarrei laguntzeko, esate baterako, garraio publikoaren tarifak gutxitzea haurrentzat, elbarrientzat eta adinekoentzat.

3.4 Neska-mutil indigenen eskubideak

Mundu guztian herri indigenen historia sarritan marjinazioarekin eta esplotazioarekin loturik egon da. Nolanahi ere, gaur egun beren eskubideak eta beren nortasuna gehiago errespetatu ditzatela lortzen ari dira herri horiek. Aurrerapen horiek hala izanik ere, neska-mutil indigenak gizarteko talderik marjinatuenetako bat dira oraindik ere.

Neska-mutil indigenek ikusi, entzun eta ukitzen dutena idazten dute. Eguzkia, ilargia, sumendiak, uztak, artoa, ura, hodeiak, sorginak eta garai batetik bestera dabilzan historiak beren irudimenaren adarretatik igarotzen dira hitz bihurtzen diren arte. Neska eta mutil horiek beren kulturaren olerkariak, interpreteak, trobatzaileak, pintoreak eta, batez ere, defendatzaileak dira. Baina beren gabezien, beren marjinazioaren eta beren pobrezia-aren transmititzaile ere badira.

Neska-mutil indigenak gizarteko talderik marjinatuenetako bat dira. Neska-mutil horiek diskriminazioa eta bazterketa ezagutu dute, hilkortasun nahiz pobrezia tasa handiekin eta hezkuntza-maila txikiekin loturiko hainbat egoera. Munduko haur guztiek bezala, neska-mutil indigenak, Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenean ezarritako eskubide unibertsalen eta Giza Eskubideen nazioarteko beste tresna batzuen gordailu dira.

Hezkuntzarako Eskubidea

Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren 28. artikularekin bat etorritik, munduko neska-mutil guztiek dute hezkuntzarako eskubidea. Halere, neska-mutil indigena askok ez dute lehen hezkuntza amaitzen eta oso goiz uzten dute eskola, arrazoi ugariaren ondorioz: hezkuntza-zentroen urritasuna, familien baldintza eza, hezkuntza-ostoiak, gurasoen eskolaratze-maila, komunitateen isolamendua eta maisu eta maistren absentismoa.

Komunitate indigenen hezkuntza asko atzeratzen duen beste alderdi bat **hezkuntza elebidunik** ez izatea da. Hezkuntza mota hau garestia izan daiteke gobernu askorentzat, baina halere, programa hauen emaitzak oso positiboak dira errepikatze eta abandonatzeen tasak gutxitzeari begira, promozio-tasa handitzeari begira eta maila akademikoa igotzeari begira.

Neska-mutil indigenen eskubideak

Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenak bermatu egiten du neska-mutilek duten eskubidea beren nortasun indigena zaintzeko, ikasteko, gozatzeko, erabiltzeko eta garatzeko. Neska-mutil indigenek beren baitan ezagutza bakar eta errepikaezinen gordailu bat dute, eta horixe da beren ondare berezia, eta gainera, denon mesederako izan daiteke.

Iparretik Hegoraino, neska-mutil indigenek gauza asko dituzte gure munduari erakusteko. Hainbat balio dituzte: elkartasuna, ingurumenarekiko errespetua, integritatea eta mundu honetan askatasunean eta bakean eta elkarrenganako ulermen eta justizian bizi gaitezkeela amesteko gaitasuna.

Haur indigenen ahotsa

"Nire izena Trieu Thi Liên da. Lehendabizi abizena eta gero izena esaten dugu guk. Handia naizenean, nekazaritza eta abelazkuntzako ingeniari izan jardun nahi dut eta arrozaren ereiteko modu berriak garatu. Arrozaren ereitea ez da gauza erraza hemen, mendietan, jendeak saski astunak eraman behar izaten dituelako bizkarrean eta aldapa handiak igo. Askok errazagoa izan behar du behealdean, lautadan. Oso mesedegarria izango litzateke zientzia eta teknologia ikastea."

Trieu Thi Liên (9 urte), dao mendi-tribua, Vietnam

"Lehenago sekula ez nituen entzun bi hitz hauek elkarrekin: "indigena" eta "urguilua". Orain badakit haur indigena urguilutsua izan nahi dudala."

Rody Callo (16 urte), kitxua indiarra, Peru

"Celina Tembé da nire izena, tembé indiarra naizelako... Ibaitik hurbil bizitzea gustatzen zait. Nire bizitza osoa hemen pasatu nahi dut. Ikaragarri gustatzen zait oihana eta triste jartzen nau jendeak zuhaitzak mozteak."

Celina Tembé (9 urte), tembé indiarra, Brasil

"Nannarekin bizitzera etorri nintzen erdi maori naizelako, eta nire alderdi hori hobeto ezagutu nahi nuelako. Maorieraz irakurtzea eta ikastea atsegin dut... Oraingoz liburu hau irakurtzen ari gara; iluntzea nahi ez eta, eguzkia harrapatzen saiatzen den gizon bati buruzkoa da."

Ngawiata Evans (9 urte), maoria, Zeelanda Berria.

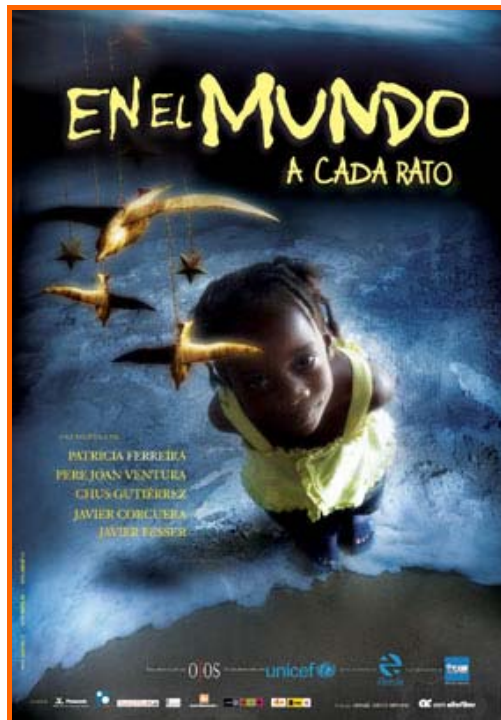
4. Irudietan murgildu: Filmaren balorazioa

"Las siete alcantarillas" filma ulertu eta aztertzeke zenbait alderdi funtsezko garatuko ditugu atal honetan; alderdi horiek hurrengo ataleko ariketen osagarriak izango dira.

- Errealitatea ikusmenezko hizkeraren bidez azter daitekeela jakitea eta ikus-entzunezko kontaketa modu kritikoan aztertzeke tresnak erabiltzen jakitea.
- Irudien eragina baliatzea narrazio zinematografikoaren bidez hausnarketa eta giza eskubideen aldeko ekintzak bultzatzeko.
- Balioetan (hala nola, tolerantzia, solidaritatea eta pluralismoa) oinarritutako hezkuntza ematea filmetako hizkuntzaren bidez, eta zeharkako gaiak ere ukitzea, besteak beste, bakerako hezkuntza, kontsumo arduratsua edo ingurumena.

4.1 En el mundo a cada rato

Filma hori TUS OJOS-ek ekoitzi du UNICEFekin batera, eta munduan haurren eskubideak babesteko zinematik egin duen ekarpena da. Filma osatzen duten bost film laburrek UNICEFen bost lehentasunak aztertzen dituzte: nesken hezkuntza, garapen integratua lehen haurtzaroan, immunizazioa, GIB/HIESaren aurkako borroka eta indarkeria, esplotazio eta bazterketatik babestea:

- EL SECRETO MEJOR GUARDADO, Patricia Ferreira da zuzendaria eta Indian filmatu da.
- LA VIDA EFÍMERA, Pere Joan Ventura da zuzendaria eta Ekuatore Ginean filmatu da.
- LAS SIETE ALCANTARILLAS, Chus Gutiérrez da zuzendaria eta Argentinan filmatu da.
- HIJAS DE BELÉN, Javier Corcuera da zuzendaria eta Perun filmatu da.
- BINTA Y LA GRAN IDEA, Javier Fesser da zuzendaria eta Senegalen filmatu da.

Zinemaldiko Zabaltegi sailean estreinatu zen 2004ko irailean eta sari ugari jaso ditu. *En el mundo a cada rato* izeneko filmak erakusten du nola gaur egun, eta denbora errealean, haurren eskubideak urratzen diren, eta hori guztia guk uste baino askoz ere hurbilago gertatzen da. Oso gertutik ukitzen gaitu.

4.2 Fitxa tekniko eta sinopsia

Jatorrizko titulua: *Hijas de Belén*
(EN EL MUNDO A CADA RATO ekoizpen-lanaren barruan)
Ekoizpen-urtea eta herria: Espainia, 2004
Iraupena: 25 min.
Zuzendaria: Javier Corcuera
Gidoia: Javier Corcuera eta Ana de Prada
Argazki-zuzendaritza: Jordi Abusada
Muntaketa: Rosa Rodríguez

Pertsonaiak

Nancy Hualinga: Rosa Carihuasairo
Eusebia Ramírez: Malú Inuma López
Fátima La Torre: Valeria Ramírez
Petronila del Pilar Gonzáles: Nancy Rivera
Nargis Amelia Napuchi Inima: Julay Huaratapayro

Sinopsia

Eusebia jeberoekin bizi zen Amazonako oihanaren barrualdean; hamar urte zituela, Belen izeneko auzora etorri zen Iquitos hirira (Peru) ikastetxera joateko asmoarekin. Inoiz ez zuen irakurtzen eta idazten ikasi, txiki-txikitik lanean hasi behar izan zuelako. Hirurogeita hamar urte geroago, bere hizkuntza eta bere kultura desagertzen ari direla ikusiko du. Hiru belaunaldi geroago, Nancyk, Belen auzoko neskatxa batek ez du irakurtzen eta idazten ikasteko aukerarik izan, egunero lan egin behar duelako bere familiari bizirauten laguntzeko.

4.3 Dokumentala, Belengo emakumeen testigantzak

Dokumentalen generoa errealitatearen errepresentazio bat da -ez ispilu bat-, eta bertako diskurtsoarekin bat egiten duten ikusleek jasotzen dutenean prozesu historiko elementu zehatz bilakatzen da, gizarteko gertakarien behaketa, ikerketa eta testigantzarako tresna bat.

Dokumentala, egun dugunari buruzko bestelako diskurtsoak bezalaxe, gizarte-erantzukizunaren alorrean kokatzen da. Legez, justiziaz, hezkuntzaz, ekonomiaz, politikaz, estatuaz eta nazioaz hitz egitea errealitate kolektiboaren egungo egiturez hitz egitea da. Historia funtsezko elementu bilakatzen da, ikusleak ez duelako gertaeren deskribapen labur bat jasotzen, baizik eta fabrikazio-prozesu aktibo baten aurrean aurkitzen da, balioez eta esanahiez hornitua, harremanari buruzko kontzeptu eta orientabideez hornitua.

Dokumentala errepresentazio-modu bat da, eta ez errealitatearen "ispilu" bat, hura eraldatu egiten baitu -egilearen begirada orijinalari esker- eta berrikuntza-espíritu bat agertzen du hori ulertzeko, egiteko eta idazteko moduan.

Las Hijas de Belén lanean Iquitosen, Peruko herri batean bizi diren emakume batzuen historiak ikusten ditugu. Horietako inork ez du aukerarik izan hezkuntza bat jasotzeko. Herriko azokan egiten dute topo askotan. Azoka hori kolorez eta neska-mutil langileez beteriko lekua da.

Eusebia 80 urteko emakume bat da. Bere adats beltz luzea oso deigarria da, daukan adina edukita. Arestian aipatu dugun moduan, jebere indiarrekin bizi zen eta Iquitosera etorri zen, ikastetxera joateko asmoarekin, baina aitonak ez zion halakorik onartu. Ezkondu eta 20rekin alargun geratu zen, eta ez zuen berriro ezkondu nahi izan. Jebere indiarren hizkuntzan eta gaztelaniaz mintzatzen da. Pena ematen dio ilobek bere arbasoen hizkuntza ikasi nahi ez izateak, arbaso horien mira baitu berak: bere herrixkara itzuli nahiko luke, baina uste du helduegia da horrelako gauza bat egiteko. Bere etxeko lorategian hazten dituen belarrak saltzen ditu azokan eta noizean behin bere lagun batengana joaten da hizketan aritzera.

Nancy 10 urteko neskatxa bat da, bere amarekin batera prestatu ondoren yuca-esnea salduz azokan lan egiten duena. Berak ere eskolara joan nahi du, baina lanak asko nekatzen du eta ez du indarrik. Halere, badu ikasteko asmoa eta bere amak hori lortzen lagundu nahi dio. Azokan gauzak saltzen lan egiten duten beste 2 lagun ditu. Igande arratsaldean hirian barrena paseatzeko asmoa dute, izozki bat erosi eta elkarrekin barrezka ibili. Harrigarria da hiruren heldutasuna, 10-12 urte besterik ez izan arren. Neska horiek oso azkar hazi dira, haurren modura bizitzen utzi ez dien erantzukizun bat ezarri zaie, eta inguruan duten munduaz eta horren arriskuez jabetzen dira. Nancyren lagun batek hauxe dio:

“Belén gauez oso arriskutsua da, lapur asko dabil eta 8etatik aurrera lapurtu edo bortxatu egin zaitzakete han behean, portuan. Haur batek lapurtzen ez badu, beste lapurrek jo eta gaizki tratatzen dute haur hori. Haurrak osasuntsuak, indartsuak, bizitzan independenteak eta ez lapurtzeko jaio dira. Arratsaldeko 9etatik aurrera arriskutsua da. Ikusi izan ditugu borrokan matxeteekin eta labanekin, batek bestea hiltzeraino... Beldur naiz... Badira neska batzuk 14 urterekin prostituitzen hasten direnak. Diruagatik. Goizeko 8etan irteten dira, batzuetan bisitan etortzen dira niregana. Nik galdetzen diet, “zer egiten dute zuen gurasoek?” “Ezer ez, nik soson bat eramatea espero dute” Zergatik? Askotan haserre dago eta zerbait emango nioke, nire laguna da eta min egiten dit lan egiten ikusteak. Bere energia guztia erabiliz. Emakume izatera, zerbait izatera iritsi beharko luketelako. Eta horrek tristatu egiten nau.”

4.4 Zinema-hiztegia

Film bat hainbat hartualdiz, eszenaz eta sekuentziaz osaturik dago. Hiru osagai horien bidez antolatzen dira historiaren eduki dramatikoak eta estetikoak; horietako bakoitzak oso zeregin zehatza du film baten eraketan eta, aldi berean, osagaiak era askotakoak izan daitezke.

Hartualdia

Hartualdia kameraren egintza bakarra da hasieratik amaieraraino; hau da, Zuzendariak “Hasi!” esaten duen unetik “Eten!” esan arteko denbora hartzen du, iraunaldia kontuan hartu gabe.

Hartualdiak funtsezko hiru elementu ditu:

1. Planoa, proportziozko neurri gisa hartuta (enkuadratzea)
2. Objektua erreferentziazat harturik kamerak duen kokalekua (angelumendua)
3. Kameraren mugimenduak.

Hiru elementu horiek konbinatuz historiari buruzko informazio-motaren bat emateko aukera dugu; horregatik, hartualdia oinarritzko adierazpen-unitate den planoarekin parekatu ohi da.

Plano-motak.

Enkuadraketaren arabera

- **Long Shot edo Plano Luzea:** Oso ikuspegi zabala hartzen du eta batez ere paisaiak, eraikinak, zerua, etxe osoak, mendiak eta horrelakoak erakusteko erabiltzen da. Horrez gainera, plano-mota horrek emozio-funtzioak ere bete ditzake. Bere helburu nagusia testuingurua eraikitzen laguntzea da, ekintza inguru fisiko batean kokatuz.
- **Full Shot edo Plano Orokorra:** Plano honen ezaugarri nagusia garaiera da, pertsonaia edo pertsonaiak oso-osorik ageri baitira, burutik hasi eta oinetaraino. Plano horren bidez aukera dugu gure pertsonaiaren ezaugarri batzuk ikusteko, adibidez: garaiera, gorpuzkera, erabiltzen duen arropa, eta aldi berean, bera mugitzen den espazioa ere erakusten digu.
- **American Shot edo Plano Amerikarra:** Burua baino pixka bat goragotik belaunaren behealde edo goialderaino iristen da. Plano horrek aukera ematen digu pertsonaiari buruzko xehetasun gehiago izateko eta haren gorputz-adierazpenaz hobeto jabetzeko.
- **Medium Shot edo Plano Ertaina:** Pertsonari buruzko zehaztasun gehiago ematen dizkigu. Plano honetan ingurunea ez da hain nabaria, pertsonaiak leku gehiago eta presentzia handiagoa hartzen baitu pantailan. Burua baino pixka bat goragotik gerriaren pareraino iristen da gutxi gora behera.
- **Medium Close-up planoak:** Buru gainetik bular alderainoko tartea hartzen du, eta zehatz-mehatz erakusten ditu pertsonaiaren ezaugarriak, ingurunea ia-ia ez ikusteko moduan utziz. Xehetasun-plano horrek aske samar lan egiteko aukera ematen digu, pertsonaiak zenbait mugimendu egin baititzake, koadrotik irteteko arriskurik izan gabe.
- **Close-up edo hurbiltzea:** Close-up hori erabiliz gero pertsonaiaren aurpegia baino ez dugu ikusiko, iletik sorbaldetarainoko tartea hartzen baitu. Oso plano itxia da eta zehatz-mehatz erakusten dizkizu aurpegiak eta emozioak; ingurunea desagertu egiten da eta keinuen eta begiraden garrantzia areagotzen da; pertsonaiaren barne-mundura garamatza. Plano zaila eta arriskutsua da, pertsonaiak ezin baitu ia-ia mugimendurik egin, eta gainera irudia zehaztasun osoz fokatu behar da, bestela hartualdia lauso geratuko baitzaigu.
- **Big Close-up edo Hurbiltze Handia:** Planorik itxiena da Begiak, horietako baten zatia, eskua edo azkazala erakuts ditzake. Plano horrek aurpegi edo gauza baten parte jakin bat erakusten digu, horren ingurukoak erabat ezkutuan geratuz.

- **Insert edo Xehetasun Planoa:** Plano hau, funtsean, aurrekoaren berdina da, baina bien arteko aldea nabarmentzekotan esango genuke insert horrek batez ere gauzak edo egintza txikiak erakusten dituela, eta ez horrenbeste pertsonaiaren aurpegia.

Kameraren kokaguneen arabera:

Eskuarki, pertsonaren begiradaren parean jarri ohi da kamera. Kamera pertsonaren gainetik altxa eta behera begira jartzen badugu, pikatu bat egingo dugu.

Altuerarik handiena posizio zenitalean lortuko dugu; hala ere, kamera gora begira dugula gure ikuspegia subjektuaren azpira bideratzen badugu, pikatu hori kontrapikatu edo eskortzo bihurtuko da.

Kameraren mugimenduen arabera.

Film batean hainbat eratako mugimenduak ager daitezke:

- Kameraren aurrean pertsonak edo gauzak mugitzen dira.
- Jendea edo gauzak ez baina kamera bera mugitzen da.
- Bi mugimendu horiek aldi berean gerta daitezke.

Hori kontuan izanik funtsezko bost mugimendu ditugu: Dolly-a, Travelling-a, Tilt-a, Panning-a eta Zooming-a.

Lehenengo lau mugimenduak berez kameraren mugimenduak dira, eta azkenekoa, berriz, lenteen mugimendua.

- **Dolly-a:** Kamerak bere ardatzaren gainean (euskarri eta guzti) atzeraka edo aurreraka objektuarengandik urrunduz edo hurbilduz egiten duen mugimenduari esaten zaio Dolly-a; aurreraka baldin bada Dolly-in esaten zaio eta, atzeraka bada, berriz, Dolly-back. Eskuarki Dolly-a ikuslea ekintzan sarrarazteko erabili ohi da, gure arreta aukeratutako gauza edo pertsonaiarengana eramateko. Dolly-in mugimenduak pertsonaiarengana hurbildu eta haren emozioak sentiarazten dizkigu, haren hitzak, ekintzak edo keinuak erakusten baitzizkigu.

Dolly-back mugimenduak, aldiz, bestelako sentsazioak sorrarazten dizkigu. Kamera objektu edo pertsonaiarengandik urrutiratzean, hura ingurune zabalago batean txertatu eta haren bakardadea senti dezakegu.

Dolly-in batek sorrarazten duen emozioa eta Dolly-back batek sorrarazten duena desberdinak dira; izan ere, batek lehendik ikusia dugun plano batera hurbiltzen gaitu xehetasun handiagorekin, puntu jakin bat nabarmenduz; besteak, berriz, pixkanaka erakusten digu, bizkarrez atzeraka doanaren sentsazioa sorraraziz.

- **Travelling-a:** Kamerak bere ardatzaren gainean alde batera nahiz bestera egindako mugimenduei esaten zaie Travelling-a. Kamera ezkerraldera mugitzen bada Travel left esaten zaio, eta eskuinaldera bada, berriz, Travel right. Travelling-aren eginkizun nagusietako bat irudiaren dinamismoa adieraztea da; pertsonaren ekintzan sarrarazten gaitu eta aldi berean testuinguruaren deskribapen laburra egiten digu.

- **Tilt-a:** Bai Tilt-a eta bai Pannin-a tripodearen lepoa jiraraziz eta kamera lekuz aldatu gabe egiten diren mugimenduak dira. Tilt-a gora edo behera egiten den mugimendua da, buruarekin bai edo ez esatean egiten dugun bezala. Mugimendua gora egiten denean Tilt-up deitzen da eta behera denean, berriz, Tilt-down. Bi mugimendu horiek oso deskriptiboak dira.

- **Panning-a:** Kameraren azken mugimendu hori buruarekin ezetz esatean egiten dugunaren antzekoa da eta bira-erdi bat da ia-ia. Ezkerraldera egiten denean Pan-left esaten zaio, eta eskuinaldera egiten denean, Pan-right.

- **Zoming-a:** Zooming-a lenteen mugimendua da soil-soilki. Objektura hurbildu edo urrutiratu egiten gara baina kamera lekuz aldatu gabe; hurbiltzeari zoom-in esaten zaio eta urruntzeari zoom-out.

Azkenean, enkadaketak eta kameraren mugimenduak film-zuzendariaren egitasmoen arabera konbinatzen dira filma egiteko. Sarritan, zuzendariak, kamera-mugimenduez baliatuz, plano batetik bestera pasatzea erabakitzen du hartualdi berean, bere sormen-premiak betetzeko eta historiak berak dituen adierazpen-premiei erantzuteko.

Eszena

Eszena unitate abstraktua da eta klausula dramatiko bat erakusten digu. Elkarri lotutako hainbat hartualdiz osatua dago, eta horri esker pantailan unitate tematikoa sortzen da.

Eszena bakoitzak historiaren une jakin bat irudikatzen du eta bere esanahi berezia du; hala ere, eszenak ezin dira Sekuentziatik bereizi.

Sekuentzia

Sekuentzia, beraz, denbora- eta espazio-unitate bat da, elkarrekin lotuta dauden hainbat eszenez osatua; eszena horiek, filmaren beraren barruan film txiki bat kontatzeko ahalmena dutenez, autonomo bihurtzen dira.

Egia esan, plano-sekuentzia delakoa ez da zorrotz-zorrotz hartuta zinema-hizkuntzaren osagai hutsa, zehaztasun teknikoaren eta antzezpenaren emaitza ikusgarria baizik, baina hala ere, bere eduki estetiko eta funtzio komunikatiboa direla-eta, aipatu beharreko baliabidea da.

Jeneralean eszena oso bat (nekez sekuentzia bat) duen hartualdi bakarra delako esaten zaio horrela. Plano-sekuentziak hartualdi luzeak izaten ditu, eta horien ezaugarri nagusia da plano batetik bestera igarotzea hartualdia eten gabe; hau da, teknikoki hartualdi baten iraupena izaten du, baina narrazioaren aldetik ikusita eszenaren ekintza dramatikoa erakusten du.

Plano-sekuentziak filma ikusteko hainbat abantaila ematen ditu, eszena eteteak dakarren denbora-etena eragozten baitu, baina horrez gainera aukera ematen dio ikusleari denbora-unitate berean, une horretan bertan gertatzen ari den ekintzaren dinamismoa bizitzeko bere xehetasun guztiekin.

5. Zergatik hezkuntza eta giza eskubideak?

Giza eskubideen hezkuntza prozesu bat da eta horri esker pertsonak beren eskubideei eta besteen eskubideei buruz ikasten dute, ikaskuntza elkarreragilea eta parte-hartzailea oinarri hartuta. Jarrerak eta jokabideak aldatzeko, trebetasun berriak eskuratzeko eta ezagupenen eta informazioaren trukea sustatzeko helburua duen hezkuntza-lanerako eredua ere bada.

Ikaskuntza neurri handi batean bizipenaren bidez lortzen da, eta ez horrenbeste ezagutza-pila bat erdietsiz, eta alde horretatik zinema oso tresna egokia da ikasteko, aukera ematen baitigu munduan dauden eta denongan eragina duten arazoei buruzko kontzientzia zabaltzeko eta ikus-entzunezko baliabide horren bidez errealitateari hurbiltzeko.

Kamera gure begiradaren tresna da eta alde horretatik hezkuntzak errealitateari eta horren zergatiei buruzko begirada sentibera eta kritiko bihurtu behar luke. Hortxe dago gakoa.

Giza eskubideen adierazpen unibertsalari buruzko gogoetak

- 1-Zein dira oinarrizko eskubideak edonorentzat?
- 2- Zure ustez zein dira zure eskubideak?
- 3-Zein dira nekez aitortzen dizkizuten eskubideak?
- 4- Besteen zein eskubide kostatzen zaizu gehien aitortzea?
- 5- Zein dira gehienetan urratzen diren eskubideak?
- 6- Adierazpena herrialde askok izenpetu badute ere, praktikan zergatik ez dira onartzen aurrerapen baten bidez?
- 7- Zein eskubide falta dira Adierazpen horretan?
- 8- Zer nolako zereginak bete beharko lirateke Giza Eskubideak lortzeko?

Metodologia

Jarraian proposatzen dizkizuen jarduera hauek gidaliburuaren amaieran aipatutako liburu edo iturrietan aurkituko dituzue. Beraz, ez kezkatu, baliabide ugari ditugu-eta.

Hala ere, gauzak argi eta garbi esanda, jarduera hauek "aitzakia ezin hobe" dira gogoeta eta azterketa pertsonalaren inguruko gaiak lantzeko eta kontzeptu batzuk aztertzeko, hala nola bizikidetza, begirunea, kultura parte-hartzailea eta abar.

Jarduera horiek egiteko ezinbestekoa da gelan giro egokia sortzea, taldeak bere kabuz autogestionatu eta mundu guztiak parte hartzeko modua izan dezan. Arreta handiz joka ezazue kontraesanetan ez erortzeko. Kultura parte-hartzaileaz ari garenean ikasleei parte hartzen uzten ez badiegu, aurpegiratu egingo digute arrazoi osoarekin. Zuek zenbat eta gutxiagotan parte hartu, hainbat eta hobe. Berez, egokiena zera litzateke: taldeak bere kabuz jardun dezala, zuek emango dizkiezuen jarraibideak kontuan hartuta noski.

Saiatu saio malguak egiten; eska iezaiezue kexak azaldu ordez proposamenak egin ditzatela, eztabaida batean elkar aditzen ez dutenean besteak esan duena beste era batera esan dezatela... entzuketa aktiborako tresna egokiak erakutsi ikasleei, jarduera beren eguneroko bizimoduko adibideekin osatu dezatela....

Gelan giro egokia sortu eta ulertarazi behar zaie bizikidetza eta gizalege-arauak eharrezkoak direla, baina ez norbaitek ezartzen dizkigulako, denon artean hitzartzen ditugulako baizik; beren iritzia kontuan hartzen dutela ikusiz gero beste modu batean konektatuko dute taldeko gainerakoarekin.

Unitate didaktikoa

Helburuak	Edukiak	Prozedurak	Jarrerak
Pertsonen oinarritzko premiak aztertzea	Maslow piramidea 	Irakurketa	Gure premien inguruan gogoeta egitea
Lan-esplotazioaren arazoak aztertzea	Lan-esplotazioaren arazoak		Lan-esplotazioaren aurrean jarrera kritikoa piztea
Herri indigenen eskubideei buruz gogoeta egitea	32. ARTIKULUA. HAURREN LANA Zure osasunarentzat arriskutsuak diren edo eskolara joatea eragozten dizuten lanen aurka babesteko eskubidea duzu. Ezin duzu lanik egin gutxieneko adina bete arte, eta egiten baduzu, baldintza egokiak bete behar dira ordutegi eta lan-baldintzen aldetik.		
Genero-bereizkeriaren aurrean jarrera kritikoak bultzatzea.			
Ebaluazioa Honelako jardueretan alderdirik garrantzitsuena izango da agian. Ikuspegiak giza eskubideak ezagutzea eta horrekin loturiko gaitasun pertsonalak, gogoeta eta jarrera kritikoa garatzea izan behar du beti. Jarduera bakoitzean errepikakorrak ez izateko, unitate didaktiko orokorrean aipatuko dizuegu.			

Jarduerak

1. Lehen inpresioa
2. Oinarritzko premiak
3. zein da nire egungo egoera?
4. A zer pare!
5. Martxoaren 8ko goiburua
6. Emakumea eta publizitatea

1. Jarduera. Lehen inpresioa	
Helburua	Filmak pertsonaia protagonisten bitartez sortzen dituen bat-bateko sentimenduak aztertzea.
Jardueraren garapena	Gogoeta egin ondorengo galderen inguruan: • Zer sentitu duzu filma ikustean? • Deskriba ezazu Eusebia eta Nancy bizi diren tokia • Zerk harritu zaitu gehiena? • zer iritzi du horien bizimoduari buruz? • Zer iritzi duzu Nancyren haurtzarori buruz? • Zertan du antza zurearekin? • Zertan ez du antzik?
Materiala	Filmaren zenbait fotograma prestatuta eduki ditzakezue eztabaidaren muina azaltzeko. Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena
	30 minutu
Oharrak	Garrantzitsua da jarduera honetatik hastea beren lehen inpresioak eta, batez ere, filmak sortu dizkien emoziorik naturalenak aprobetxatzeko. Pentsa ezazue film labur honek aitzakia emango dizuela Giza Eskubideak sartzeko, eta jardueren bitartez edukietako batzuk zehatzago jorratu ahal izango dituzue.

2. Jarduera. Oinarrizko premiak	
Helburua	Norberaren lanaren garrantzia ulertu norberaren nortasuna osatzeko, kontsumismoaren gaiarekin loturik.
Jardueraren garapena	• Ikasleei eskatu 5naka edo 6naka bil daitezela eta Maslow piramidea egin dezatela premia-multzo bakoitzeko adibideekin, ahalik gehiena zehazten saiatuz. • Utzi denboratxo bat beren artean hitz egiteko eta ahots goran esan zenbat denbora duten gai horri sakonean heldu behar diotela ikus dezaten (alegia, ez direla 5 minutu izango). • Aipatu dituzten premia GUZTIEN zerrenda bat idatz ezazue arbelean. • Orain eska iezaiezue arbelean dagoen adibide bakoitzari buruz pentsatzeko, nola eragiten dien, zergatik den premia garrantzitsua, premia horietatik zenbat diren gauza materialak,... • Norberak zer premia dituen eta zeren beharra duen bere kabuz pentsatzen jarraitzea gonbidatu behar zaie jardueraren amaieran.
Materiala	Panel bat edo arbela bat, ekarpen guztiak biltzeko.
	1.30 minutu (denboraren arabera egokitu dezakezue)
Oharrak	Utz ezazue denboratxo bat irakur ditzaten edo zuek ahots goran irakurri, interesgarrienak nabarmenduz, baina esandako guztiari garrantzia emanez. Komeni da ideiak idazten joatea, nahi izanez gero ikasgelatik kanpora irakurri ahal izango dituztelako. Taldeak gogoetarako elementuak errazten ditu.

3. Jarduera. Zein da nire egungo egoera?	
Helburua	Bizitzako lau arloren bitartez norberaren egoera aztertzen erakustea garrantzitsuagoa zaie une honetan, helburuak, jarduerak eta truke-beharrak prestatzeko.
Jardueraren garapena	Arlo horiek nork bere buruarekin, familiarekin, lanarekin (ikasketekin) eta munduarekin dituen harremanak dira. • Parte-hartzaileei <i>Nolakoa da nire egungo egoera?</i> galdera-orriak banatu. • Emaiezue denboratxo bat pentsa dezaten, eta beren erantzunak taldearekin komentatu nahi duenik badagoen galdetu. • Eska iezaiezue gorde dezatela galdera-orria noizean behin berriro hartzeko eta bizi duten egoera pertsonala berriro aztertzeko.
Materiala	Galdera-orria "Nolakoa da nire egungo egoera?"
	
Oharrak	Azpimarratu gure egoeraren dinamismoa eta etengabea "non" gauden aztertu beharra.

I. Eranskina. 3. Jarduera
NOLAKOA DA NIRE EGUNGO EGOERA? 1. Nolakoa da nire egungo bizitza nire buruarekin dudan harremanean? _____ 2. Nolakoa da nire egungo bizitza nire familiarekin dudan harremanean? _____ 3. Nolakoa da nire egungo bizitza nire lanarekin dudan harremanean? _____ 4. Nolakoa da nire egungo bizitza munduarekin dudan harremanean? _____ 5. Nolako harremanak dituzte beren artean aurreko lau arlo horiek? _____

4. Jarduera. A zer parea!	
Helburua	Bi emakumeren ekarpena aztertzea eta horien artean dauden desberdintasunak kontrastatzea.
Jardueraren garapena	• Azal ezazu nola ikusten dituzun bi emakume horiek. Nolakoak imajinatzen dituzu? Zer gustatzen zaie?... eta abar. • Zertan dute antza? • ...
Materiala	Bien testuak eta olerkiak erabil ditzakezue (ikus eranskinak)
	Argazkiak aztertzeko, gutxi, 30 minutu inguru. Beren testuak eta olerkiak lantzeko, ordubete.

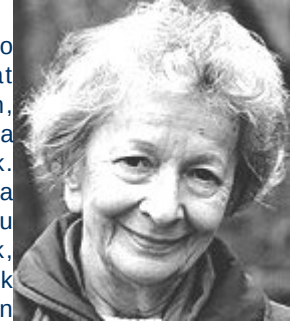
Oharrak

Irakaslearentzako informazioa:

**Wisława
(Polonia, 1923)**

Szyborska

Idazle eta Nobel saridun poloniarra, bere herrialdeko olerkigintza garaikidearen ahotsik orijinaletako bat kontsideratua. Pozman probintziako herri batean jaio zen, baina bere familiarekin batera, 1931. urtean, Krakoviara joan zen, eta harrezkero, beti egon da herri horri loturik. Bere lehen liburua *Hitzaren bila nabil* (1945) izan zen, baina 1952. urtean *Horrexegatik bizi gara* olerki-sorta argitaratu arte ez zuen lortuko osperik literaturan, eta horren atzetik, *Norberari egindako galderak* (1954) lana etorri zen, biak ere une horretan nagusi zen errealismo sozialistaren ikuspegi historizistaren ildotik, Vladimir Maiakovski poeta errusiarrari dion miresmenak eta naziek Polonian izandako okupazioaren izugarrikeriek bultzaturik. 1985. urtetik aurrera, sobietar eremuko beste herrialde batzuetan bezalaxe, sentimendu nazionalista zabalduko da Polonian, eta hainbat intelektualek parte hartuko dute, Stalinen garaia gaitzesteko eta gainditzeko bide bat bilatzen baitute. Szyborskak, oreka espirituala itzuliko dion gogoeta pertsonala eta intimista baten alde egiten du. Ildo horretatik, *Yetiri egindako deia* (1957) idatzi zuen, bere aurreko dogmatismoari kontu-eskatze moduko bat dena. Kritikaren iritziz, Yeti hori Iósiv Stalin izango litzateke. Horren ondotik *Gatza* (1962) etorri zen, eta bertan giza bizitza prozesu unibertsal osoaren zati izango litzateke, umore finez eta seriotasunez idatzia; eta gero, *Ehun kontsolamendu* (1967), *Kopuru handia* (1976), Jendea zubian (1986) eta *Amaiera eta hasiera* (1993), bere estilo intimista, ironiko, paisajistiko eta existentzialista nabarmen ageri direlarik. Wisława Szyborskaren obra zailantza metodikoz ziprztindutako lirikatzat jotzen da asmo etiko garbiak dituen, Antonio Machado poeta espainiarraren estilo bertsuan; kasualitatez, hark bezala, bertsokera laburra darabil, estrofa klasikoak eta lexiko arrunta, eta elementu horiek sakontasun eta indar handiko poemak lortzen ditu. Bere obraren osotasunagatik, nahiz ez den oso ugaria, Literaturaren Nobel Saria jaso zuen 1996. urtean.²

Rigoberta Menchú (Guatemala, 1959)

Giza eskubideen aldeko aktibista guatemalarra. Rigoberta Menchú maya-quiché etnia indigenako nekazarien familia zabal batean jaio zen. Haurtzaroan eta gaztaroan pobrezia-eraginaren sufrimendua, arrazakeria eta errepresio bortitza jasan zituen, nekazarien gizarte-justiziarako nahiak eragozteko Guatemalako agintariak hainbestetan erabiliak.

militarrek eta «heriotzaren eskuadroiak» izeneko polizia paraleloak; bere aita protesta-ekintza batean hil zen Espainiako enbaxadara sartu eta poliziak lokal horri su eman zionean, barruan zeudenak bizirik errez (1980).

Bere anai-arrebek gerrillarekin bat egitea erabaki bazuten ere, Rigoberta Menchú bake-kanpaina bat abiarazi zuen Guatemalako erregimena salatzeko eta nekazari indigenen giza eskubideak sistematikoki nola zapaltzen dituzten salatzeko, «liberazioaren teologia» kristautasun iraultzailea beste ideologiarik gabe; bere herriaren sufrimendua pertsonifikatu zuen duintasun eta inteligentzia handiz, eta horri guztiari Latinoamerikako emakume indigenaren egoera salatzeko beste alor hori ere gehitu zion. 3

Eranskina

CURRICULUMA IDATZIZ

Zer egin behar da?
Eskaera-orria idatzi
Eta curriculuma erantsi.
Bizitza zein luzea izan den
kontuan hartu gabe, curriculumak
laburra izan behar du.
Trinkotasuna da garrantzitsua
eta gertaerak ongi aukeratzea.
Paisaien orde
helbideak
eta oroitzapen lausoen orde
egun zehatzak.
Amodio guztietatik
ezkontzarena bakarrik,
eta seme-alabak
jaiotakoak bakarrik.
Gehiago balio du
nork ezagutzen zaituen
eta ez horrenbeste
nor ezagutu duzun.
Bidaia guztietatik,
atzerrikoak bakarrik.
Nonbaiteko sentitzea
eta ez: zergatik?
Aipamen ohorezkoak
beren arrazoirik gabe.
Zurekin inoiz hitz egin
ez bazenu bezala idatzi.
Eta ahanzturan geratuko zara.
Ez aipa zakurrik, katurik, txoririk.
Bildu oroitzapenak,
lagunak, ametsak.
Prezioaz gehiago,
gutxiago balioaz.
Hobe izenburua
eta ez edukia.
Hobe zure zapaten taila.
eta ez nora eramango zaituzten.
Omen zaren horri.
Argazkia erantsi,
belarria agerian:
forma baita garrantzitsua,
eta ez entzuten duena.
Eta zer entzuten da?
Birringailuaren zarata
espedienteak birrintzen ari dela.

Wisława Szymborska

Eranskina

GORROTOA

*Zein arin dagoen oraindik.
Zein sasoiko dagoen!
Gure mendean gorrotoak
aise saihesten ditu eragozpenik handienak.
Jauzi eta eraso egin, zein erraza zaion.
Ez da beste sentimenduak bezalakoa,
zaharragoa eta, aldi berean, gazteagoa.
Bere kabuz sortzen ditu
bizia ematen dioten arrazoiak.
Lotan egon arren
sekula ez dago bakean atsedenean.
Lanik egin gabe ez du indarrrik galtzen: indarberritu egiten da.
Erlijioa edo erlijiorik eza
Aski da abiatzean tinkatzea.
Aberria edo aberririk eza
Lasterka hasteko altxatzea aski.
Agian justizia pixka bat hasieran.
Gero, lasterka bizian.
Gorrotoa. Gorrotoa.
Aurpegia itxuragabetzen zaio
orgasmoaren estasian.
Bost axola beste sentimenduak
zorigaiztoko eta dorpeak.
Noiztik anaitasunak
biltzen ditu jendetzak?
Errukia inoiz
iritsi al da lehenik helmugara?
Zenbat zale atxiki zaizkio zalantzari?
Gorrotoak bakarrik bahitzen du eta daki bere negozioa.
Abila, adimentsua, langilea.
Zertarako aipatu egin dituen kantuak.
Idatzi dituen historiako orrialdeak.
Alfonbra gisa zabaldu dituen jendetzak
plaza eta estadio handienetan.
Ez gaitezen engaina:
gauza politak sor ditzake.
Bere gaueko distirak ederrak dira.
Leherketa ketsuak egunsentiaren arrosa kolorean.
Handiosak dira aurriak, ezin uka dezakegu.
Baita umore desarmatzailea ere
hondakinen artetik zutitzen den habe bakartian.*

Maisu da kontrastean

*kiliken eta isiltasunaren artean,
odol gorriaren eta elur zuriaren artean.
Eta halere, ez du sekula aspertzen
asasino arduratsuaren zioak
biktima desohoratuaren gainean.
Beti zeregin berrietarako prest,
egoki bada itxoitea, itxoingo du.
Itsua omen da. Itsua?
Frankotiratzailearen begi zorrotzekin?
Etorkizunari begiratzen dion segurtasunarekin?
Bera bezalakorik.*

Wisława Szymborska

5. Jarduera. Martxoaren 8ko goiburua: Emakumeen eskubideen berdintasunaren aldeko aldarrikapena	
Helburua	Martxoaren 8ko egunaren esanahiaren inguruan gogoeta egitea. Emakumeek lanpostuak eskuratzeko eta bertan jarraitzeko jasaten duten diskriminazio-egoeraren inguruan gogoeta egitea.
Jardueraren garapena	- Talde mistoetan banatu. - Lan-eskaintzak banatu. Talde bakoitzak xehetasunen artean aztertuko du zeinetan eskatzen den gizona edo emakumea izatea, jarrera kritiko batetik lanpostuaren eta egin beharreko zereginen garrantzia aztertuz. Zergatik zehazten da sexua eta are adina enplegu-eskaintzetan? Rol playing bat egin, aurkezpen bat simulatuz. <i>Gogora iezaiezue Espainiako Konstituzioak adierazten duela ez dela bereizkeriarik egin behar kontratatzeko orduan, gizonezko edo emakumezko izateagatik.</i>
Materiala	Lan-eskaintzak agertzen diren egunkarietako orriak, guraizeak eta lekeda.
	1.30 h:
Oharrak	Gaiarekin loturiko beste jarduera batzuk: - Ipuinak eta rolak. Gizonezkoen eta emakumezkoen lanbideak eta rolak aztertzea haurren ipuinetan (Erpurutxo, Katu botaduna, Txanogorritxo, Edurne Zuri). Protagonisten titularitatea aldatu eta eszena jakin bat antzeztu. Esate baterako, txanogorritxoren otsoa otseme bihurtu, eta txanogorritxo neskaxa bat izan ordez mutil bilakatu. Eszena hori antzeztu eta aztertu. - Emakumea eta publizitatea. Aldizkarietako iragarkiekin collage bat egin: Emakumezkoek eta gizonezkoek publizitatean duten papera aztertu. - Eskaerak. Nesken eta mutilen taldeak egin. Nesken eta mutilen talde bakoitzak hiru eskaera egin beharko dizkio beste sexuko taldeari. - Aldarrikapenak. Espainian emakumeen enplegu-estatistikak, okupazio-sektoreak eta soldatak aztertu. Taldeetan, emakumeen lanarekin loturiko aldarrikapenak jasotzen dituen pankarta bat diseinatu. - Hitzaldi / mahai-ingurua. Talde feminista bateko ordezkari batekin hitzaldi/mahai-inguru bat antolatu, emakumeen mugimenduaren esanahia eta lortutako gauzak azal diezazkien.

Eranskina

1911. urteko martxoaren 8an, Manhattango hirian, ehungintzako lantegi batean lan egiten zuten ehundik gora emakume hil ziren beren lantokian segurtasun gehiago eta osasun-baldintza hobeak eskatzeko eta soldata txikiengatik protesta egiteko greba batean. Fabrikako jabeek ateak itxi zituzten langileek ez zezaten aukerarik izan emakume sindikalistekin komunikatzeko. Eraikinak su hartu zuen eta tranpa hilgarri bihurtu zen. Antza denez, nahita eman zioten su eraikinari. Jabeak auziperatu egin zituzten, baina kargurik gabe aske utzi zituzten. Esan ohi denez, emakume haiek egiten zuten oihala morea zen, eta horregatik emakumeen mugimendua adierazteko erabiltzen da. Hainbat herrialdetan eskubide horiek berak aldarrikatzen zituzten emakumeak sentsibilizatzeko eta hurbiltzeko balio izan zuen gertaera horrek. Urtez urte, mundu osoko emakumeak kalera irteten dira, egun horretan gizarte orekatuago, zuzenago eta solidarioago bat lortzeko baldintza berriak aldarrikatzen jarraitzeko.⁴

Formularioaren hasieraFormularioaren amaiera

6. Jarduera. Emakumea eta publizitatea	
Helburua	Emakumeak publizitatean duen rola inguruan gogoeta egitea.
Jardueraren garapena	• Artikuluaren fotokopia bikoteei banatu eta bere edukia aztertzeko eskatu. • Gero talde handian eztabaidari helduko diozue eta ideiarik garrantzitsuenak atera. • Gero, aldizkari eta egunkarietan aurkitzen dituzuen gizon eta emakumeen fotokopiak banatu eta eskatu azal dezatela nolakoak diren pertsona horiek, zer pentsatzen duten, zer egiten ari diren... • Galdetu ea horrelako pertsonarik ezagutzen duten eta ea pertsonaia horiekin identifikatzen al diren. Azken batean, eguneroko bizitzako irudien aurrean jarrera kritikoa pizten laguntzea da helburua.
Materiala	Lan-eskaintzak agertzen diren egunkarietako orriak, guraizeak eta lekeda.
	Ordubete
Oharrak	Saio hau ikerketa-lan txikin batekin lotu dezakezue, emakumeen eskubideen bilakaerari buruzko informazioa bila dezaten liburutegian.

Eranskina

Jarduerak

Gida honetan proposatzen dizkizuegun fitzez gainera, badira beste jarduera batzuk Giza Eskubideei buruzko kontzientzia sustatzen lagunduko dizuetenak; era horretan, hezkuntzailana modu zabalagoan eta osatuagoan egin ahal izango duzue.

Giza eskubideekin zerikusia duten efemerideak

Giza eskubideen inguruko efemerideak didaktika eta hezkuntzarako erabiltzea oso egokia izan daiteke bizikidetzarako bakea behar dela azpimarratzeko; azpimarra itzazue, modu positiboan, giza eskubideekin zerikusia duten eta gairitu gabeko egoera batzuk gogorarazteko baliagarriak diren alderdi desberdinak.

Datak:

Haurraren Eskubideen Nazioarteko Eguna, azaroaren 20a

Giza Eskubideen Eguna, abenduaren 10a

Bakearen Aldeko Eskola Eguna, urtarrilaren 30a.

...

Ikastetxe arteko ekintzak

Hainbat ikastetxek batera jarduerak egitea oso mesedegarria da ikastetxeetako profesionalen arteko lankidetzarako, eta gainera harremanetan jarriko ditu auzo eta herrietako neska-mutilak.

Elkartasun-kanpainak

Kanpaina bereziak oso baliagarriak izan daitezke gauzak elkarrekin banatzen ikasteko, axolagabeak ez izaten ikasteko, eta ikasleak Hirugarren Munduari laguntzen dieten GGKEekin eta berdintasuna eta justizia sustatzen duten erakundeekin harremanetan jartzeko.

Honako jarduerak egin ditzakezue: GGKEekin elkarlanetan aritzea eta proiektuetan parte hartzen duten boluntarioen lekukotasunak eskaintzea edo Giza Eskubideen aldeko kanpaina eta erakundeetan parte hartzea.

Ikastetxeen arteko korrespondentzia eta trukeak

Ikastetxeen artean korrespondentzia trukatzeko oso egokia izan daiteke beste errealitate batzuei buruzko komunikazio-premiak betetzeko, beste leku eta kultura batzuen inguruko jakin-mina pizteko edo beste hizkuntza eta kultura batzuen ikasketan teknika berezi moduan erabiltzeko.

Aukera ditzakegun harremanak:

Etengabeko korrespondentzia izan dezakezue maila bereko ikasgelen artean, Espainiako erkidego bereko beste ikastetxe batzuekin edo munduko gainerako lekuetako ikastetxeekin.

Bereziki interesgarria da zenbait pertsonek “etsaitzat” hartzen dituzten herrialde edo lekuetakoak izatea.

Giza Eskubideei buruzko aldizkariak edo argitalpenak

Giza eskubideen defentsa sustatzen duten aldizkarietan idaztera anima ditzakezue; era horretan ikasleen lanak eta komunikazioak zabaltzen eta ezagutarazten lagunduko duzue. Idazketa oso egokia da ikerketa eta arte arloan ikasleen sormena bultzatzeko eta eskolan bertan kultura-ekoizpenak aurrera ateratzeko.

Antzerkia eta giza eskubideak

Antzerkiak gorputz adierazpena eta hizkuntza dramatikoa lantzeko aukera ematen du, eta aldi berean, ikasleek antzeztzen dituzten obrak abiapuntu harturik, gai jakin batzuei buruzko sentsibilizazioa ahalbidetzen du.

Antzerki-emanaldiak, txotxongilo-erakustaldiak eta abar proposa ditzakezue. Ikasleek berek sortutako testuak edo berdintasunari eta justiziari buruzko beste obra batzuetako testuak erabil ditzakezue. Horiei buruz eta horietan agertzen diren sentimenduei buruzko iruzkina egin.

Ikastetxeko liburutegia

Bakea, gatazka eta giza eskubideei buruzko Haur eta Gazteentzako liburu aukeratuak eskaini behar zaizkie ikasleei irakurtzearen plazera eta pentsamendu kritikoa sustatzeko.

Proposatzen dizuegu liburu horietakoren bat irakurtzea eta gero foro bat egitea, edo bestela pertsonek eskubideen aitortzea sustatzen duten testuak sortzea.

Erakusketak:

Erakusketak oso egokiak dira, gai bat norberaren iritzia arabera eta talde osoaren ikuspegi orokorraren arabera lantzeko aukera ematen baitute.

Beren edukiengatik interesgarriak diren gaiak aukera ditzakezue, eta horien berri emateko neska-mutilen sormena sustatzen duen moduren bat bilatu: adibidez, grafitti bat egin. Gero, sail desberdinetan sortutako lanak ikastetxeko guztiei aurkeztuko zaizkie.

Komunikazio-bide gisa eta eskola-inguruneaz kontzientzia hartzeko bide gisa ere erabil daiteke.

Gure proposamenak: Kartelak, collageak, eranskailuak, marrazkiak, ikus-entzunezkoak. Bakea eta giza eskubideen defentsa aldarrikatu duten pertsonei buruzko erakusketak. Bakearen aldeko txiste grafikoaren bilduma

Lankidetzak-jolasak

Didaktika eta hezkuntza helburuetarako erabiltzen direnean oso proposamen egokiak dira, jolas egite hutsaren atseginez gozatzen erakusten baitute, eta ez dago galtzailerik.

Lankidetzak eta komunikazio-modu desberdinak ezagutzen laguntzen dute. Giro aktibo, parte-hartzaile eta komunikatzailea sortzen laguntzen dute. Errealitatea ezagutzeko esperientzia eskaintzen digute.

Pedagogia, jolas, partaidetza eta sormenerako tresna gisa erabiltzen dugu.

Giro positiboa sortzen laguntzen du. Jolas ez-lehiakorrek oso esperientzia onuragarria dira taldearentzat.

Jolas motak ⁵:

Finkapen, ezagutza, konfiantza, komunikazio, lankidetzak eta gatazka-konponbiderako jolasak.

Lankidetzak-jolasak

Nork bere burua finkatzeko jolasak

Horien helburua da pertsonaren autokontzeptua garatzea eta taldean finkapen hori sustatzea. Pertsonen edo taldearen alderdi positiboak bultzatzen dituzte. Era berean, aukera ematen dute norberaren premiak ezagutzeko eta horiek giro egoki batean adierazteko, taldearen barruan onarpena eta integrazioa areagotzeko. (Ezaugarrien zerrenda, gaitasunen silueta, ondo egiten ditudan gauzak...)

Ezagutza-jolasak

Taldea osatzeko lehenengo urratsetako bat da; elkar ezagutzeko aukera ematen die parte-hartzaileei.

Nork bere burua aurkeztea eta gure gaitasunak eta zaletasunak azaltzea, baldintza jakin batzuk betetzen dituen norbait bilatzea, atsegin zaizkigun gauzen zerrenda aurkeztea, maizterren jolasa egitea gure izenak esanez...

Konfiantza-jolasak

Nork bere buruan eta taldean duen konfiantza probatzeko eta sustatzeko ariketa fisikoak. Aldez aurretik taldeko kideek elkar ezagutu behar dute.

Konfiantza garrantzi handikoa da: elkartasunezko jarrerak sustatzeko, ahalegin handiagoa eskatzen duen talde-lana prestatzeko, gatazkei aurre egin edo erabakiak hartzeko.

Bi baldintzatan oinarritzen dira: Taldearen barruan jarduteak sortzen dituen baldintzak: erreakzioak, bulkadak, beldurrak, esperientzia atsegingarriak. Besteekiko eta ingurunearekiko gure harremanaren ohiko erreferentzia-puntuak aldatzea.

Komunikazio-jolasak

Komunikazioa bizkortzeko helburua dute eta taldean norabide bakarreko hitz-komunikazioa hautsi nahi dute. Entzuketara aktiboa eta hitzezko komunikazioaren mezuaren zehaztasuna sustatzea. Hitzekoa ez den komunikazioa eta harreman estuagoak eta irekiagoak bultzatzea.

Adibidez, marrazkia deskribatzea, mimikaren bidez zerbait asmatzea, mezu bera hainbat laguni ematea, papertxoak ematea...

Lankidetzak-jolasak

Harreman lehiakorrek gaitzitzeko baliabide garrantzitsuak dira. Jolas hauek helburu komuna dute eta sormenezko lankidetzarako espazio bat sortzen dute.

Lankidetzazko aulkiak, talde-antzezpenak...

Gatazkak konpontzeko jolasak eta teknikak

Helburua da horiek deskribatzen ikastea eta zergatiak, elkarreraginak, erreakzioak eta abar ezagutzea.

Gatazkak konpontzeko teknikak, rol-jolasak.

Jolasen ebaluazioa

Jolas bakoitzaren parterik garrantzitsuena da (metodo sozio afektiboa) horrek aukera ematen baitigu ikasleak bere buruarekin eta besteekin nola sentitu den aztertze eta konpartitzeko, jardura aztertze (erreakzioak, sortu diren egoerak) eta eguneroko bizimoduan gertatzen diren antzeko egoerak balioesteko, nola konpondu diren eta zergatik ikusteko.

6. Egizu zerbait

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Giza Eskubideen Aldeko Erakundeak

Globalizazioaren aurkako mugimenduak
Migrazioak
Giza Eskubideei buruzko baliabideak
Bake eta Giza Eskubideen Aldeko Hezkuntza
Nazioarteko Elkartasuna
Emakumeak
Sindikatuak

Giza Eskubideen Aldeko Erakundeak

Giza Eskubideen Aldeko ONUren Goi Komisariaren Bulegoa
Nazioarteko Amnistia Espainia
Marokoko Giza Eskubideen Aldeko Elkartea (AMDH)
Maiatza Plazako Amak Elkartea
Human Rights
Torturaren Aurkako Taldea
Equipo Nizkor: Giza Eskubideak Latinoamerikan
Maiatza Plazako Amonak
Human Rights Watch
Giza Eskubideen Aldeko Nazioarteko Federazioa
FIAN: Elikatzeko Giza Eskubidearen alde
INCHIRI: Giza Eskubideak Merkataritzan eta Inbertsioetan
Rigoberta Menchú Fundazioa
Maghreb des droits de l'Homme
San Pedro Nolasco GKE

Globalizazioaren aurkako mugimenduak

RCADE: Red Ciudadana por la Abolición de la Deuda Externa
Attac Nazioartekoa
Attac Madrid
Maastrich-eko Europaren aurkako mugimendua
Portoalegreko Munduko Gizarte Foroa 2002
Via Campesina
Erresistentzia Globaleko Mugimendua
Sevillako Gizarte Foroa
Europako Gizarte Foroa
<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Migrazioak

Zaragozako Abokatuen Elkargoko Atzerritarrei buruzko Web orria
Etorkinen Informazio eta Laguntzarako Taldea (GISTI-Francia)
SOS Racismo Madrid
Andalucía Acoge
IOÉ kolektiboa
<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Giza Eskubideei buruzko baliabideak

Giza Eskubideei buruzko Baliabideak Interneten Pangea
Zaragozako Unibertsitateko Giza Eskubideei buruzko Zerbitzaria
Pangea: Internet Solidarioa
Kontrainformazioa Nodo50
UNESCOren Bakearen eta Giza Eskubideen Aldeko Katedra
Granadako Unibertsitateko Kulturarteko Ikerlanetarako Laborategia
Bakerako Ikerketa Zentroa
Minesottako Unibertsitateko giza eskubideei buruzko baliabideak (gaztelaniaz)
Behartutako desagertuenak
MoveOnPeace
<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Bake eta Giza Eskubideen Aldeko Hezkuntza

Edualter

Apdhe-ren Bake Hezkuntza Mintegia

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Nazioarteko Elkartasuna

Intermon

Askapen Nazionalerako Fronte Zapatista

Sodepaz

Arabiar Kausaren Aldeko Elkartasun Batzordea

Kanal solidarioa

Garapenerako GKEen konfederazioa (CONGDE)

Fronte Polisarioaren Espainiako Ordezkaritza

ACSUR Las Segovias

Mugarik gabeko Medikuak

Saharar preso eta desagertuen aldeko elkarteak

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Emakumeak

Afganistaneko emakumeak

Emakumeak Sarean

Emakumeen Giza Eskubideen aldeko Plataforma

Espainiako Estatuko Erakunde Feministen Federazioa

Sexu Erasoen Biktimei Laguntzeko Elkartea

Afganistaneko Emakume eta Haurrentzako Giza Laguntza (HAWCA)

Andaluziako Emakume Progresistak

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Sindikatuak

ELA

SOC-MR

USTEA

CC.OO.

UGT

CGT

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Beste zenbait

Ecologistas en Acción

Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen Konfederazioa

World Watch

Granadako Kontsumo Arduratsurako Kanpaina

Drogamenpekotasun eta Hiesarako federazioa - Esteka

Greenpeace

Bidezko Merkataritzaren Estatuko Koordinakundea

A pulso

Melillako iruzur eta ustelkeriaren aurkako plataforma

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

7. Gehiago jakiteko...

Sarean dauden hezkuntza-baliabideak

Arrazismoa eta Xenofobia: Kulturartekotasunaren gatazka Orientabideak.

URL: <http://www.pntic.mec.es/revista3/junio/entrecul.htm>

Manuel Méndez Santamaría

Telémaco kultur aldizkarian argitaratutako artikulua: Kulturartekotasuna diogunean inguru berean dauden kultura desberdinen arteko bizikidetza gatazkatsua adierazi nahi dugu. Ingurune hori kultura horietako bati dagokio, guk nagusitzat hartzen dugun horri hain zuzen, eta beste kulturak berriz, minoritarioak dira. Hezkuntza arduratsu baterako ondorioak.

Balioetan heztea: bakerako hezkuntza

URL: <http://www.pntic.mec.es/98/diciembre/paz1.htm>

Manuel Méndez eta Pilar Llanderas

Ikastetxearen ikasketa-proiektuan arrazakeriaren eta jarrera xenofoboen tratamendua eta aniztasunaren ezagutza sartzeko baliabideak.

Telémaco kultur aldizkarian argitaratutako artikulua

Bizikidetza hezkuntza-ingurunean: 1. Kulturartekotasuna. Alderdi Orokorrak. 2. Gizarteratzea. 3. Intolerantzia. 4. Intolerantzia II

URL: <http://centros5.pntic.mec.es/cpr.de.la.latina.carabanchel/convivir/interc.html>

Jesús Martín María Cabeza

Bizikidetzaren gaia aztertzeke proposamenak; Europako "Convivir es Vivir" deritzan nazioz gaindiko programaren barruan irakasleak prestatzea, ikastetxeetan bizikidetza hobea lortu ahal izateko.

Unitate didaktikoaren gida: Berdinak gara, desberdinak gara

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/secundaria/transversales/igua-dif.htm>

Madrid-Mendebaldeko Hezkuntzako Lurralde Zuzendaritzaren Osabidezko Hezkuntzako irakasleek prestatua.

Kulturartekotasunaren inguruko gogoetak eta kontzeptu-azterketak eta jarduera didaktikoetarako proposamenak. Bigarren Hezkuntzarako prestatua.

D.B.H.ko 4. ikasturteko Etika arloko programazioa.

URL: <http://centros5.pntic.mec.es/ies.principe.de.asturias/Etica4.htm>

I.E.S. "Príncipe de Asturias". Lorca

Etika irakasgaia prestatzea Aniztasunaren zehar-gaia lantzeko.

Geure jostailuak egiten ditugu

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/infantil/transversales/juquetes.htm>

Paz Núñez Monforte eta Susana Marín Sanz.

Gerrakoak ez diren jostailuak egitea hondakinak erabiliz: Haur Hezkuntzarako lan-proposamena. Esperientzia honen bidez zeharkako hiru gairi buruzko alderdiak landu daitezke, horien artean bakea.

Indioak gara. Mozorroak hezkuntza-baliabide gisa erabiltzea zeharkako gaiak lantzeko

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/infantil/transversales/disfraces.htm>

Paz Núñez Monforte eta Susana Marín Sanz.

Haur Hezkuntzarako lan-proposamena, Komunikazio eta Antzezpen Arloko Ingurune Fisiko eta Sozialaren Arloan sartua. Era berean, oso gida baliagarria da Zeharkako Gaiak dagozkien alderdi batzuk lantzeko, adibidez: berdintasuna, besteenganako begirunea, tolerantzia, ingurumenaren babesa.

GKEak Eskolan

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/infantil/transversales/ongs.htm>

Paz Núñez Monforte eta Susana Marín Sanz.

Hainbat GKEk prestatutako hezkuntza-materialen bilduma hau Haur Hezkuntzako zeharkako gaiak lantzeko erabiltzen da. Material bakoitzarekin batera fitxa bat dator eta bertan haren interes didaktikoari buruzko iruzkinak agertzen dira.

Elkartasunean hezte

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/primaria/transversales/vaquita.html>

Mercedes García Ruiz, Javier Pérez Llorente, Alberto Rodríguez Felipe, Ruth Rodríguez Ríos, Rocío Segura Rodríguez, Ana María Suárez Gea eta Natalia Villalobos Vencelá.
Bakerako Hezkuntzari dagozkion gaiak aztertzen ditu eta Jarduera Koaderno du ikasleentzat. Lehen Hezkuntzarako prestatua.

Film baten azterketa estetiko eta etikoa

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/secundaria/transversales/paz2.html>

Marta Soria eta Pablo Arnau

M. Manchevski-ren "Before the Rain" filma aztertuz, nahi dugu ikasleek hizkuntza zinematografikoaren bidez jaso dituzten balio moralak (tolerantzia, elkartasuna, aniztasuna) bereganatzea, eta espainiar curriculumaren zeharkako gaiei buruzko gogoeta egitea. Material didaktikoen fitxategi trinkotuak ere eskura daitezke: I Eranskina, filmaren iruzkina egiteko gida. Kontakizun mitikoa genero humanistikoaren barruan, II. Eranskina, filma ikusteko gida: osagai teknikoak, formalak eta estetikoak. .

Desberdintasunen hiria, arrazakeriaren, xenofobiaren eta antisemitismoaren aurkako erakusketa

URL: <http://www.pntic.mec.es/pagtem/babel/>

Baruch Spinoza Fundazioa.

Argazki Erakusketa birtuala; gaiak ikasgelan aztertzeko beharrezko iruzkinak ematen ditu. Bere helburua da intolerantziatzko jarrerak eta jokabideak erakustea, gogoeta sustatzea eta jarrerak aldatzea. Bigarren Hezkuntzarako prestatua.

Informazioa eta baliabideak beste zerbitzari batzuetan:

"Crecer con Derechos" proiektua

URL: <http://www.ucm.es/info/quiron/crecer.htm>

Hezkuntza Fakultatea – Irakasleen Heziketa Zentroa – Madrileko Unibertsitate Konplutentsea
Oso material didaktiko interesgarriak dituen proiektu honen bidez haurrek beren eskubideei buruz kontzientzia handiagoa hartzea lortu nahi da. Ekimen horretan oso kontuan hartu da XXI. Mendeko Hezkuntzarako Nazioarteko Batzordearen Txostenaren gomendioa, aurrerapen teknologiko berriek ematen dizkiguten aukerak hobeto aprobetxatu behar direla baitio.

EDUALTER, Bake, Garapen eta Kulturartekotasunerako Hezkuntza baliabideak sarean

Katalana, galegoa, euskara eta gaztelania.

URL: <http://www.pangea.org/edualter/>

Hainbat eratako materialak (liburu eta artikuluen fitxak, bideoak, dokumentuak) Bakearen, Kulturartekotasunaren eta Garapenaren Hezkuntzarako. Material horien fitxategi trinkotuak eskura daitezke PDF formatuan.

Fundació per la Pau

Katalana, gaztelania, ingelesa

<http://www.pangea.org/perlapau/>

Dokumentuak eta baliabideak sarean, bereziki "Boletín de la Fundación por la Paz" argitalpena. Fundazioak Baliabide eta Dokumentazio Zentroa du eta hainbat mintegi antolatzen ditu, bakearen defentsa, desmilitarizazioa, indarkeria-eza eta elkartasuna aztergai hartuta.

Espainiako Gazteriaren Kontseilua (CJE)

URL: <http://www.cje.org/tolerancia/toleraindex.htm>

Material asko eta oso egokiak ditu eta fitxategi trinkotuak eskuratzeko aukera ematen du. CJEk era askotako edukiak eskaintzen ditu bere zerbitzarian: abian diren kanpainak, Aniztasunaren aldeko Agiria, Kulturarteko Hitzordua, Kulturarteko Jolasa, Albisteak, lege-xedapenak eta abar.

Kulturarteko Hezkuntza

Ingelesa, frantsesa, alemana eta gaztelania

URL: <http://www.solidar.org>

SOLIDARen Web orria. Erakunde honek Gizarte Ongizatea, Hezkuntza Iraunkorra eta Garapen Iraunkorra bultzatzen duten hainbat GKE elkartzen ditu. Europako Batasunaren laguntza du.

Gizarte Ingurunea

Gaztelania, katalana, euskara, alemana, ingelesa eta frantsesa.

URL: <http://www.entornosocial.es>

Argitalpen elektroniko hau hainbat biztanle-talderekin (adinekoak, ezgaituak, adin txikikoak, emakumea, gaztea, etorkinak, bazterturik dauden pertsonak eta abar) lan egiten duten erakundeentzat eta gizarte-arreta eta zerbitzuak eskaintzen dituzten zentroentzat egina da.

Arrazismoaren aurka lanean ari diren GKEen arteko lankidetzak.

Ingelesa, alemana eta gaztelania.

URL: <http://www.fight-racism.org>

GKEen orrialdea, esteka, iritzi eta albisteekin.

Arrazakeriaren eta Intolerantziaren aurkako Europako Batzordea, Europako Kontseilua.

Ingelesa eta frantsesa

URL: <http://www.ecri.coe.fr>

ECRIren orri ofiziala. Bere jarduerari buruzko dokumentu ofizialak ditu, datu soziologikoak eta hezkuntza-material oso egokiak (hezkuntza-paketeak, baliabide grafikoak eta bideo trinkotuak eskuratzeko moduan).

1997 European Year Against Racism

Gaztelania, ingelesa, alemana.

URL: <http://europa.eu.int/en/comm/dg05/1997/cover.htm>

Glosategia; arrazakeriari buruzko liburu eta filmen kritikak; arrazakeriaren aurkako borrokarako jardunbide egokiak: heziketa-ekimenak, esperientzien zabalkundea, hezkuntza-proiektua; Lehiaketak; Legeria; hori dena Europako eremuaren barruan.

Errefuxiatuentzako Nazio Batuen Goi Komisarioa – Nazioarteko Bulegoa

Ingelesa, frantsesa, alemana

URL: <http://www.unhcr.ch>

Unitate didaktikoak eta jarduerak prestatzeko moduluak, Hizkuntza eta Literatura, Arte, Historia, Geografia eta Gizarte Hezkuntza arloetan. Lehen Mailako Hezkuntzako Hirugarren Ziklorako (10-12 urte) eta Bigarren Hezkuntzarako: dena ingelesez. Material batzuk frantsesez.

CIPIE, Inmigrazioaren Behatoki iraunkorra

URL: <http://www.eurosur.org/CIPIE/prensa.htm>

Espainiako prentsari, irrati eta telebistetan inmigrazioari buruz diotena aztertzen du.

Hedabideei buruzko txosten interesgarriak; sarean argitaratuak.

“Desberdinak Gara, Berdinak Gara” dokumental-baliabideei buruzko gida. -0) Madrid, 1995

URL: <http://www.eurosur.org/RACIS/portada.htm>

Arrazakeria, Xenofobia, Antisemitismoa eta Intolerantziaren aurkako Gazteriaren Europako Kanpainaren Espainiako Batzordeak egindako gida da eta gai horietaz arduratzen diren pertsonen, hezitzaileen, ONGen eta oro har elkarte-mugimenduari beren lana egiteko tresna baliagarri bat emateko helburua du.

Secretariado General Gitano Elkarte

URL: <http://www.asgg>

Bibliografia, ikus-entzunezko material eta prentsako berri laburrei buruzko datu-baseak.

United for Intercultural Action European Network against nationalism, racism, fascism and in support of migrants and refugees

Ingelesa

URL: <http://www.united.non-profit.nl/>

Arrazakeria eta diskriminazioaren aurkako borrokaren inguruko gaur egungo gaiak aztertzen dituzten informazio-liburuxka interesgarriak.

Errefuxiatuentzako Baliabideen Gida

URL: http://www.eurosur.org/IEPALA/guia_ref

Espainian errefuxiatuentzat lan egiten duten erakunde garrantzitsuenak identifikatu eta horietan eta beren zerbitzuetan jasotako informazioa zorrotz prozesatu ondoren osatutako gida da. Espainian errefuxiatu-egoera legez onartzeko aukera ematen duten tresna juridikoen bilduma eta errefuxiatuen eskubideen babesa bermatzen duten neurrien aplikazioa hartzen du bere barruan.

Revista Internacional de Ciencias Sociales

URL: <http://www.unesco.org/issj>

UNESCOK 1949. urtean sortu eta hiru hilean behin argitaratzen da aldizkari hau sei hizkuntzatan: Ingelesa, frantsesa, gaztelania, arabiera, txinera eta errusiera. Balio handiko datu-baseak ditu.

Manifiesto 2000

URL: <http://www.unesco.org/cpp/sp/index.html>

Nazio Batuen Batzar Nagusiak 2000. urtea Bakerako Kulturaren Nazioarteko Urte izendatu zuen eta UNESCOK horren inguruko jarduerak koordinatzen ditu mundu osoan. Bakearen Nobel Saridunek proposatu dute Bakearen eta indarkeria-ezaren kulturarako Manifiesto 2000 delakoa egitea, gizakiek dagokien erantzukizuna beren gain har dezaten: ez da deialdi bat, ez da goi mailako erakundeei helarazitako eskaera bat. Gizaki bakoitzak bake-kultura sustatzen duten balioak, jarrerak eta jokabideak benetan gauzatzeko duen erantzukizunari dagokio. Eraikuntza-lanetan.

Balioetan Hezteko materialak

Katalana eta gaztelania

URL: <http://www.xtec.es/recursos/valors/valors.htm>

Kataluniako Hezkuntzarako Informatika Programako zerbitzariaren orria da. Bere Datu Base bibliografikoak honako gaiak hartzen ditu: Kontsumoa, Giza Eskubideak, Garapenerako Hezkuntza, Bakerako Hezkuntza, Moralaren Hezkuntza, Bide Hezkuntza, bi sexuentzako aukera-berdintasuna, Kulturartekotasuna, Ingurumena, Gogoeta etikoa, Osasuna, Sexualitatea eta Tutoretza. SENDERIk (Herri Kulturarako Zerbitzuen Fundazioak) prestatu du.

Arrazakeria, xenofobia eta antisemitismoari buruzko eta Arrazakeriaren aurkako Europako Urteari buruzko ebazpena (1997) – B4-0045/97

URL: <http://www.europarl.es/correo/postales/racismo.html>

AFS-Kultura artekoa – Hezkuntza Orokorrerako Programa

URL: <http://www.afs-intercultura.org/index.html>

Moldaketa erraz batzuk eginda erabil daitezkeen material didaktikoak, gai hauek lantzeko: Giza Eskubideetan Heztea, Kulturarteko Hezkuntza, Boluntarioentzako Hezkuntza eta Kontzientzia orokorra.

Averroes, Andaluziako Hezkuntzarako Sare Telematikoa

URL: <http://averroes.cec.junta-andalucia.es/www/inmigrantes/enlaces.html>

Kulturartekotasun eta Hezkuntzari buruzko esteken bilduma interesgarria; informazioa erabili daitezkeen hezkuntza-mailak eta horiei buruzko baliabideak azaltzen dira.

Zeharkako Gaietarako Programa – Hezkuntza eta Kultura Kontseilaritza – Madrilgo Erkidegoa

URL: <http://platea.pntic.mec.es/cam/srp/transversales/Transversales.html>

Funtsean, irakasleen prestakuntzarako ikastaro-eskaintzak dira.

Garapenerako hezkuntza, gatazkak eta era horretako beste gai batzuetan zuzenean lan egiteko eta jarduera zehatzak antolatze materialak.

Teknika eta estrategia didaktikoak

Mundópolis II Fasea. Garapenerako hezkuntza-tailerrak HEGOA: Bilbao, 1997. 172, 174, 176 eta 178. or.

Tekniken Koaderno

"Eta zuk... zer diozu? Proiektua, ACSUR-Las Segovias, garapenerako hezkuntza-arloa.- Madril, 1995

Nola prestatu gidoi didaktikoak?

Mundópolis II Fasea. Garapenerako hezkuntza-tailerrak. HEGOA: Bilbo, 1997. 154. or.

Irudi batekin egin ditzakegun lanen zerrenda

Pedro Saez. Gatazken Gakoak. Garapenerako hezkuntza-gida didaktikoak. CIP: Madril, 1997.76-77 or.

Argazki-erakusketak

Nola prestatu "Mundu bakar bateko astea"

Mundu bakar bateko astea. ACSUR/CIP/CJE: Madril, 1977. 11-13 or.

"Munduaren egoera" lehiaketa

Mundu bakar bateko astea. ACSUR/CIP/CJE: Madril, 1997. 14-17 or.

Gazteen eskubideen enkantea lehiaketa

Mundu bakar bateko astea. ACSUR/CIP/CJE: Madril, 1997. 20-26 or.

Mina-joko polemikoa

Mundu bakar bateko astea. ACSUR/CIP/CJE: Madril 1997 31-36 or.

Haize-arrosa

Jarduerak

- Albatros. Kultura desberdin batekin topo egitea. Kultura-aurreiritziei buruzko jarduera
- AVE tren. Indarkeriarik gabeko ekintza-metodoak pentsatzeko jarduera. Roleplaying
- Kulturarteko aniztasunerako jarduera. Kulturartekotasuna
- Jarduera. Marginazio-estereotipoak.
- Ikus-entzunezko Baliabidea: "La clase dividida" bideoaren erreferentzia. Ikuspegi sozio-afektiboa.

Giza eskubideen aldarrikapen unibertsala

Hitzaurrea

Kontuan izanik munduko askatasuna, justizia eta bakea giza familiako kide guztien berezko duintasunean eta eskubide berdin eta ukaezinetan oinarritzen direla;

Kontuan izanik giza eskubideak ez ezagutzearen eta gutxiestearen ondorioz, giza kontzientziari irain egiten dioten basakeriak gertatu izan direla; eta gizon-emakumeek, beldur eta gabezia orotik aske, hitz egiteko askatasuna eta sinesmenaskatasuna izango dituzten munduaren etorrera aldarrikatu dela gizakiaren helburu nagusi;

Kontuan izanik ezinbestekoa dela giza eskubideak zuzenbidezko erregimen batek babestea, gizakia-tirania eta zapalkuntzaren aurkako azken irtenbidea den matxinadara jo beharrean aurkitu ez dadin;

Kontuan izanik ezinbestekoa dela, baita ere, herrialdeen artean harreman lagunkoiak bultzatzea;

Kontuan izanik Nazio Batuetako kide diren herriek gizakiaren oinarritzko eskubideetan, gizakiaren duintasun eta balioan eta gizonen eta emakumeen eskubideen arteko berdintasunean duten fedea tinko azaldu dutela Agirian; eta, askatasunaren ikuspegi zabalago baten barruan, gizarte aurrerakuntza sustatzeko eta bizitza-maila jasotzeko erabakita daudela adierazi dutela;

Kontuan izanik Estatu Kideek, Nazio Batuen Erakundearekin elkarlanean, gizakiaren oinarritzko eskubide eta askatasunen begirune orokorra eta eraginkorra ziurtatzeko hitza eman dutela;

Kontuan izanik emandako hitz hori osotasunean betetzeko garrantzi handikoa dela eskubide eta askatasun horiek berdin ulertzea;

BATZAR NAGUSIAK

GIZA ESKUBIDEEN ALDARRIKAPEN

UNIBERTSAL HAU EGITEN DU

Herri eta nazio guztiek izan beharreko jomuga legez, bai norbanakoek eta bai erakundeek. Aldarrikapen honetan etengabe oinarrituta, alde batetik, eskubide eta askatasun hauen begirunea bultzatzea dezaten irakaskuntzaren eta hezkuntzaren bidez eta, bestetik, nazio mailan eta nazioarte mailan arian-arian neurriak hartuz, era eraginkorrean eta orokorrean ezar daitezen ziurtatzeko, bai elkarkide diren estatuetakoa herrien artean eta baita horien eskumenpean dauden lurraldeetan ere.

1. atala

Gizon-emakume guztiak aske jaiotzen dira, duintasun eta eskubide berberak dituztela; eta ezaguera eta kontzientzia dutenez gero, elkarren artean senide legez jokatu beharra dute.

2. atala

Gizaki orori dagozkio Aldarrikapen honetan adierazitako eskubide eta askatasunak, eta ez da inor bereziko arraza, larru-kolorea, sexua, hizkuntza, erlijioa, politikako edo bestelako iritzia, sorterría edo gizarteko jatorria, ekonomi maila, jaiotza edo beste inolako gorabeheragatik.

Ez zaio begiratuko gainera, pertsona zein herrialde edo lurraldetakoa den; ezta hango politikari, legeei edo nazioarteko egoerari, nahiz eta herri hori burujabea izan, besteren zainpeko lurraldea, autonomiarik gabea edo nola-halako burujabetasun-mugak dituen.

3. atala

Norbanako guztiek dute bizitzeko, aske izateko eta segurtasunerako eskubidea.

4. atala

Inor ez da izango besteren esklabu edo uztarpeko; debekatuta dago esklabutza eta esklabuen salerosketa oro.

5. atala

Ezin daiteke inor torturatu, ezta inori zigor edo tratu txar, anker eta lotsarazlerik eman ere.

6. atala

Edozein gizon-emakumek du, nonahi, lege-nortasundun dela aitortzen diezaizoten eskubidea.

7. atala

Gizon-emakume guztiak berdinak dira legearen aurrean eta denek dute, bereizkeriarik gabe, legezko babesa izateko eskubidea. Denek dute Aldarrikapen hau hausten duen edozein bereizkeriaren aurka eta bereizkeria horren eragileen aurka babes berbera izateko eskubidea.

8. atala

Pertsona orok du Konstituzioak edo legeek gizon-emakumeei aitortzen dizkieten oinarritzko eskubideak hausten dituzten ekintzetatik babesteko, norbere herrialdeko auzitegi aginpidedunetan errekurtsio eraginikorra jartzeko eskubidea.

9. atala

Inor ezingo da arrazoirik gabe atxilotu, preso hartu edo erbesteratu.

10. atala

Pertsona orok eskubidea du, berdintasun osoan, auzitegi burujabe eta alderdikierarik gabean jendaurrean hitz egin eta zuzentasunez entzun diezaizoten, nahiz bere eskubide eta betebeharrak erabakitzeke, nahiz bere aurkako salaketa penalak aztertzeke.

11. atala

1. Delituagatik salatutakoak eskubidea du errugabetzat jo dezaten, errudun dela legez eta jendaurreko epaiketan frogatzen ez den bitartean. Epaiketan bere burua zaintzeko berme guztiak ziurtatuko zaizkio.

2. Egintzak edo behar-uzteak izandakoan, herrialdeko edo nazioarteko legeriaren arabera delitu ez baziren, ezingo da inor kondenatu. Delitua egitean ezargarri den zigorra baino larriagorik ere ezingo zaio jarri.

12. atala

Ez dago arrazoirik gabe beste inoren bizitza pribatuan, familian, etxean edo postan eskusartzerik, ezta inoren ohore edo izen onari eraso egiterik ere. Nornahik du eskusartze edo eraso horien aurka legezko babesa izateko eskubidea.

13. atala

1. Pertsona orok du joan eta etorri aske ibiltzeko eskubidea eta Estatu baten lurraldean bizilekua aukeratzekoa.

2. Pertsona orok du edozein herrialdetatik alde egiteko eskubidea, baita norberetik ere, eta norbere herrialdera itzultzekoa.

14. atala

1. Jazarpenik jasanez gero, pertsona orok du edozein herrialdetan babesa bilatu eta izateko eskubidea.

2. Eskubide horretara ezin izango da jo delitu arruntek sortutako auzibideko egintza baten aurka, ezta Nazio Batuen helburu eta erizpideen aurkako egintzak direla-eta ere.

15. atala

1. Pertsona orok du herritartasuna izateko eskubidea.

2. Inori ezingo zaio arrazoirik gabe herritartasuna kendu, ezta herritartasuna aldatzeko eskubidea ukatu ere.

16. atala

1. Gizonek eta emakumeek, ezkontadinetik aurrera, ezkontzeko eta familia aratzeko eskubidea dute, arraza, herritartasun edo erlijioagatik inolako mugarik gabe; eta, ezkontzari dagokionez, eskubide berberak dituzte bai ezkontuta jarraituz gero eta bai ezkontza-lotura ezabatuz gero ere.

2. Ezkongaien baimen aske eta osoz ez bada, ez dago ezkontzerik.

3. Familia da gizartearen oinarri jatorra eta berezkoa, eta Estatuaren eta gizartearen babesa izateko eskubidea du.

17. atala

1. Pertsona orok du jabe izateko eskubidea, bakarka nahiz taldean.

2. Arrazoirik gabe, ez zaio inori bere jabegoa kenduko.

18. atala

Pertsona orok pentsamendu-kontzientzi eta erlijio-askatasunerako eskubidea du; eskubide horren barne da erlijio edo sinesmena aldatzeko askatasuna eta baita norbere erlijioa edo sinesmena bakarka nahiz taldean, jendaurrean edo pribatuan irakaskuntzaz, ihardueraz, kultuz eta aginduak gordez azaltzeko askatasuna ere.

19. atala

Gizabanako guztiek dute eritzi-eta adierazpen-askatasuna. Eskubide horrek barne hartzen du erlijioa eta sinismena aldatzeko askatasuna eta bakoitzaren eritziengatik inork ez gogaitzeko eskubidea, ikerketak egitekoa eta informazioa eta eritziak mugarik gabe eta nolanahiko adierazpidez jaso eta zabaltzekoa.

20. atala

1. Nornahik du bakean biltzeko eta elkartzeko eskubidea.
2. Inor ezingo da behartu elkarte bateko kide izatera.

21. atala

1. Pertsona orok du bere herrialdeko gobernuan parte hartzeko eskubidea, zuzenean nahiz libre aukeratutako ordezkarien bitartez.
2. Pertsona orok du berdintasunez norbere herrialdeko funtzio publikoan sartzeko eskubidea.
3. Herriaren borondatea da botere publikoaren agintearen oinarria; borondate hori aldian-aldian egingo diren benetako hauteskundeetan adieraziko da. Hauteskundeok bozketa orokor eta berdinez eta isilpeko boto bidez egingo dira, edo boto askatasuna bermatzen duen beste bide batez.

22. atala

Pertsona orok du, gizarteko kide denez gero, gizarte-segurantza izateko eskubidea eta, herrialdearen ahaleginaz eta nazioarteko laguntzaz, Estatu bakoitzaren antolaketa eta baliabideak kontuan izanik, norbanakoaren duintasunerako eta nortasuna garatzeko ezinbestekoak diren ekonomi, gizarte eta kultura mailako eskubideak asetuta izatekoa.

23. atala

1. Pertsona orok du lan egiteko eskubidea, lana aukeratzekoa, lanbaldintza bidezkoak eta egokiak izatekoa, eta langabeziaren aurkako laguntza jasotzekoa.
2. Pertsona orok du, bereizkeriarik gabe, lan beragatik lansari berbera jasotzeko eskubidea.
3. Lanean ari denak bidezko lan-saria eta aski zaiona jasotzeko eskubidea du, bai bera eta bai bere familia, giza duintasunari dagokion bezala bizitzeko bestekoa. Horretarako aski ez bada lansaria, gizarteko laguntzaren bidez osatuko da.
4. Pertsona orok du, norbere interesen alde egiteko, sindikatuak eratu eta sindikatuko kide izateko eskubidea.

24. atala

Pertsona orori dagozkio atsedenerako eskubidea, aisiarakoa, lanaldiaren iraupen mugatua izatekoa eta aldian-aldian ordaindutako oporrak izatekoa.

25. atala

1. Pertsona orok du bizimodu egokia izateko eskubidea, bai berari eta bai bere familiari osasuna eta ongi izatea bermatuko diena, eta batez ere janaria, jantziak, bizitokia, medikusorospena eta gizarte-zerbitzuak; eta baita lanik eza, gaixotasuna, elbarritasuna, alarguntasuna, zahartzarua edo bizibidea nahi gabe galtzeko beste kasuren bat gertatzen denerako aseguruia izateko eskubidea ere.
2. Amek eta hurrek laguntza bereziak jasotzeko eskubidea dute. Haur guztiek, senar-emazteengandik nahiz ezkontzatik kanpo jaiotakoek, gizartearen babes berbera izateko eskubidea dute.

26. atala

1. Pertsona orok du hezkuntza-eskubidea. Hezkuntza dohainekoa izango da oinarrizko ikasketei dagokienez behintzat. Oinarrizko ikasketak egitea derrigorrezkoa izango da; heziketa teknikoa eta lanbiderakoa, orokorra; eta denek izango dute goimailako ikasketak egiteko aukera bera, norberaren merezimenduen arabera.
2. Hezkuntzaren helburua giza nortasuna guztiz garatzea izango da eta giza eskubideen eta oinarrizko askatasunen errespetua indartzea; herrialde, arraza eta erlijio guztien arteko elkar-ulertze, jasankortasun eta adiskidetasunaren alde egingo du; eta Nazio Batuen iharduna bultzatuko du, bakeak iraun dezan.

3. Gurasoek lehentasunezko eskubidea izango dute seme-alabei emango zaien hezkuntza mota aukeratzeko.

27. atala

1. Pertsona orok du eskubidea elkarteko kultur ekitaldietan aske parte hartzeko, artelanez gozatzeko, eta zientzi aurrerakuntzan eta horri darizkion irabazietan parte hartzeko.

2. Zientzia, literatura edo arte mailan egindako lanen egille diren pertsona guztiek dute horregatik eskubidea dagozkien interesak eta materialak babes dakizkien eskubidea.

28. atala

Pertsona guztiei dagokien eskubidea da, Aldarrikapen honetan azaldutako eskubide eta askatasunak era eraginkorrean garatuko dituen gizarte mailako eta nazioarteko ordena ezar dadin.

29. atala

1. Pertsona orok komunitatearekiko betebeharrak ere baditu, komunitatea baita bere nortasuna guztiz eta era askean garatzeko toki bakarra.

2. Pertsona orok, gainontzeko herritarren eskubide eta askatasunen begirunea ziurtatzeko eta gizarte demokratiko bateko moral, ordena publiko eta ongizate orokorreko bidezko eskakizunak betetzeko lege ezar daitezen mugak baino ez ditu izango dagozkion eskubide eta askatasunez baliatzeko orduan.

3. Eskubide eta askatasun hauetaz ezingo da inor baliatu Nazio Batuen helburu eta erizpideen aurka.

30. atala

Aldarrikapen honetan jasotako ezertan ezingo da ulertu Estatuari edo talde edo norbanakoren bati Aldarrikapen honetan bertan adierazitako edozein eskubide eta askatasun deuseztatze ekintzak edo ihardunak burutzeko eskubidea ematen zaionik.

UMEAREN ESKUBIDEEI BURUZKO KONBENTZIOA

**Nazio Batuen Batzar Orokorrak 1989ko azaroaren 20an onartua.
Xedapen nagusien laburpena (Unicef Espainia)**

1. Artikulua: Umearen definizioa

Ume bezala definitzen da gizaki oro bere jaiotzatik hasi eta 18 urte bete arte, adin hori baino lehenago adin-nagusitasuna lortzen ez badu behintzat.

2. Artikulua: Diskriminaziorik ez

Eskubide guztiak ume guztiei aplikatu behar zaizkie, inolako salbuespenik gabe, eta Estatuaren obligazioa da umea era guztietako diskriminazioetatik babesteko beharrezko neurriak hartzea.

3. Artikulua: Umearen interesak lehentasuna dauka

Umeari buruzko neurri guztien oinarrian, haurraren interesak lehentasuna duela hartu behar da kontuan. Estatuari dagokio babes eta zaintza egokia ziurtatzea, gurasoek edota beste pertsona arduradunek horretarako gaitasunik ez dutenean.

4. Artikulua: Eskubideen aplikazioa

Estatuaren obligazioa da Konbentzio honetan onartutako eskubide guztiak eraginkorrak izan daitezen beharrezko neurriak hartzea.

5. Artikulua: Gurasoen gidaritza eta orientazioa

Estatuaren obligazioa da gurasoek eta baita familiartekoez ere umeari bere ahalmen eta gaitasunen eboluzioarekin batera doan orientazioa emateko dituzten erantzukizuna eta eskubideak errespetatzea.

6. Artikulua: Bizi-iraupena eta garapena

Ume orok du bizitzeko eskubide intrintsekoa eta Estatuaren obligazioa da umearen bizi-iraupena eta garapena garantizatzea.

7. Artikulua: Izena eta nazionalitatea

Ume orok dauka jaiotzatik beretik izena edukitzeko eta baita nazionalitate bat lortzeko eskubidea ere.

8. Artikulua: Identitatea gordetzea

Estatua behartua dago umearen identitatea babestera eta, behar izanez gero, berrezartzera, baldin eta umeari identitate horren zati bat edo bere osagai guztiak (izena, nazionalitatea eta famili mailako loturak) kendu izan balitzaizkio.

9. Artikulua: Gurasoen banantzea

Umearen eskubidea da bere gurasoekin bizitzea, banantzea umearen beraren interes gorenerako beharrezkoa gertatzen den kasuetan izan ezik. Umearen eskubidea da guraso biek zuzeneko harremana edukitzea, horietako batengandik edo baita biengandik ere banandua edo apartatua egonez gero. Estatuari dagokio alderdi honen erantzule izatea, banantzea berorren ekintza batek eragina gertatzen den kasuan.

10. Artikulua: Familia berriro elkartzeari

Umeen eta baita berorien gurasoen eskubidea da atzerriko edozein herritatik irtetea eta bakoitzaren herrialdean sartzea, beti ere familia berriro elkartzeko edota gurasoen eta seme-alaben arteko harremana mantentzeko.

11. Artikulua: Erretentzio eta traslado ez-zilegiak

Estatuaren obligazioa da traslado ez-zilegien kontra eta umeak atzerrian zilegi ez den moduan erretentitzearen kontra borrokatzeko beharrezko neurriak hartzea, bai hori egiten duena gurasoetako bat denean, edo baita hirugarren pertsona batek egiten duenean ere.

12. Artikulua: Umearen iritzia

Umeak bere iritzia adierazteko eskubidea dauka, eta baita iritzi hori kontuan hartua izateko

eskubidea ere, haurrari dagozkion arazo guztietan.

13. Artikulua: Adierazpen-askatasuna

Ume orok du era guztietako ideiak eta informazioak bilatu, jaso eta hedatzeko eskubidea, beti ere hori egiten duenean beste batzuen eskubidearen kalterako ez baldin bada.

14. Artikulua: Pentsamendu, kontzientzia eta erlijio-askatasuna

Umeak pentsamendu, kontzientzia eta erlijio-askatasunerako eskubide osoa dauka, bere gurasoen gidaritzapean eta legeak ezarritako agindu eta mugen barruan noski.

15. Artikulua: Elkartzeko askatasuna

Ume orok du elkartzeko askatasunaren eskubidea, eta baita bilerak egiteko eskubidea, beti ere hori beste inoren eskubideen kontra ez baldin badoa.

16. Artikulua: Bizitza pribatuaren babesa

Edozein umek dauka bere bizitza pribatuan, bere familian, bere helbidean eta bere korrespondentzian beste inork muturrik ez sartzeko eskubidea eta baita bere ohorean erasotua ez izateko eskubidea ere.

17. Artikulua: Informazio egokia jasotzeko eskubidea

Komunikabide sozialek zeregin oso garrantzitsua betetzen dute umeei zuzendua dagoen informazioa, helburu bezala haurraren ongizate morala sustatzea duen informazioa, hedatzeko orduan. Herrien elkar-ezagutza eta elkar-ulermena, umearen kultura errespetatuz. Estatuaren obligazioa da puntu honen inguruan neurri sustatzaileak hartzea, eta umea, bere ongizaterako kaltegarria gerta daitekeen informazio eta material orotatik babestea.

18. Artikulua: Gurasoen erantzukizuna

Guraso bien erantzukizunik behinena umeen hazkuntza da eta Estatua beren eginkizun horretan beharrezkoa duten asistentzia ematera behartua dago.

19. Artikulua: Tratu txarren aurkako babesa

Estatuaren obligazioa da gurasoek edo haurren zaintzaz arduratzen den beste edozein pertsonak emandako tratu txarretatik umeak babestea eta horri buruzko neurriak, prebentzio-mailakoak nahiz tratamendukoak ezartzea.

20. Artikulua: Beren famili girotik aldenduak dauden umeen babesa

Estatuaren obligazioa da beren famili girotik aldenduak dauden umeei babes berezia eskaintzea, atentzio familiarra ordeztuko duten zaintzen mesedea jasoko dutela ziurtatuz edota etxe edo egoitza egoki baten ezarriak izango direla ziurtatuz, beti ere umearen jatorri kulturala kontuan hartuz.

21. Artikulua: Adopzioa

Adopzioa edo umeordetza ezagutu, onartu eta/edo baimentzen duten Estatuetan, beti ere umearen interes gorenak edukiko du lehentasunezko kontsiderazioa, adopzioa onargarria dela ziurtatzeko beharrezko garantia guztiak bertan biltzen direla segurtatuz, hala nola baita agintari eskudunen baimena ere.

22. Artikulua: Ume errefuxiatuak

Babes berezia eskainiko zaie errefuxiatutzat jotzen diren umeei edota errefuxiatuaren estatutua eskatzen dutenei, eta Estatuaren obligazioa da erakunde eskudunekin lankidetzan aritzea, aipatu babes eta asistentzia hori garantizatzeko.

23. Artikulua: Ume ezinduak

Mentalki edo fisikoki ezinduak diren umeek, beren autoaskitza eta erabateko gizarte-integrazio aktiboa lortzera bideratuak dauden zaintzak, hezkuntza eta trebakuntza bereziak jasotzeko eskubidea daukate.

24. Artikulua: Osasuna eta zerbitzu medikoak

Umeek ahalik eta osasun-mailarik altuena gozatzeko eskubidea dute, zerbitzu medikoetara

eta errehabilitazioko zerbitzuetara irispidea edukitzeko eskubideaz gain, arreta berezia jarri osasunaren lehen mailako atentzioarekin, zaintza prebentiboekin eta haur-hilkortasunaren beherakadarekin zerikusia dutenengan. Estatuaren obligazioa da umearen osasunarentzat kaltegarriak izan daitezkeen usadio eta ohitura tradizionalak desagertzera bideratuak dauden neurri egokiak hartzea.

25. Artikulua: Internamenduaren aldizkako ebaluazioa

Osasun fisiko edo mentalaren atentzio, babes edo tratamendurako agintari eskudunen aginduz internatua izan den umeak bere internamendu hori eragin zuten baldintza eta xehetasun guztien aldizkako berrikuspen eta ebaluazioa egiteko eskubidea dauka.

26. Artikulua: Gizarte-segurantza

Ume orok dauka gizarte-segurantzaren mesedea jasotzeko eskubidea.

27. Artikulua: Bizi-maila

Ume orok dauka bere garapenerako egokia den bizi-maila bat jasotzeko eskubidea eta gurasoen erantzukizun behinenetako bat da hori haurrari eskuratzea. Estatuaren obligazioa da erantzukizun hori asumitua izan dadin neurri egokiak hartzea, eta egiaz asumitua izan dadila egikaritzea, baita janarizko pentsioa ordainduz ere hori beharrezkoa gertatuko balitz.

28. Artikulua: Hezkuntza

Ume orok du hezkuntzarako eskubidea eta Estatuaren obligazioa da gutxienez ere lehen mailako hezkuntza doakoa eta derrigorrezkoa ziurtatzea. Eskolako diziiplina aplikatu arren ere umearen duintasuna errespetatu egin beharko da, gizakia den heinean.

29. Artikulua: Hezkuntzaren helburuak

Estatuak onartu behar du hezkuntza umearen nortasuna eta gaitasunak garatzera bideratu behar dela, haurra bizitza heldu aktiborako prestatu ahal izateko, oinarritzko giza eskubideenganako errespetua sustatuz umearengan, eta norberaren balio kultural eta nazional propioenganako nahiz bereaz bestelako zibilizazioenganako errespetua garatuz.

30. Artikulua: Gutxiengoetako edo populazio indigenoetako umeak

Gutxiengo jakin bateko umeek nahiz populazio indigenoetako umeek beren bizitza kultural propioa edukitzeko, beren erlijio berezia praktikatzeko eta beren hizkuntza propioa erabiltzeko eskubidea dute.

31. Artikulua: Aisia, jolasa eta kultur jarduerak

Umeak aisiarako eta jolaserako eskubidea dauka, eta baita jarduera artistiko eta kulturaletan parte hartzeko ere.

32. Artikulua: Adin txikikoen lana

Estatuaren obligazioa da umea bere osasun, hezkuntza edo garapenarentzat kaltegarria gerta daitezkeen edozein lan egikaritzetik babestu edo begiratzea; baita enplegu batean onartua izateko gutxieneko adinak ezarri eta berorren baldintzak arautzea ere.

33. Artikulua: Estupefazianteen erabilera eta trafikoa

Umearen eskubidea da estupefazianteen eta substantzia psikotropikoen erabileratik babestua izatea, eta substantzia horien produkzioan edo banaketan nahasiak egon daitezen eragozteak.

34. Artikulua: Esplotazio sexuala

Umeak esplotazio eta abusu sexualetatik babestua izateko eskubidea du, eta eskubide horren barruan sartzen dira prostituzioan edota usadio edo praktika pornografikoetan erabiliak izatea.

35. Artikulua: Umeen salmenta, trafikoa eta salerosketa

Estatuaren obligazioa da umeen salmenta, trafikoa eta salerosketa galarazteko eta prebenitzeko beharrezko neurri guztiak hartzea.

36. Artikulua: Bestelako esplotazio-forma batzuk

Umearen eskubidea da 32, 33, 34 eta 35. artikuluetan kontuan hartuak izan ez diren

bestelako esplotazio-forma guztien kontrako babesa jasotzea.

37. Artikulua: Tortura eta askatasun-gabetzea

Ezein ume ez da torturatua izango, ezta tratatu krudel, anker edo bihotz-gabekorik jasango, heriotza-zigorrik, betirako presoaldirik edota atxilotze nahiz gartzeleratze legez kontrako edo arbitrarioz ezarriko ere. Askatasun-gabetua izan den ume oro gizatasunez tratatua izango da, helduengandik aparte mantendua egongo da, bere familiarekin harremanak edukitzeko eskubidea gordeko du eta asistentzia juridikoa eta bestelako laguntza egokiak berehala eskuratuko zaizkio.

38. Artikulua: Gatazka armatuak

15 urte bete aurretik umeak ezingo du zuzenean inolako liskarretan parte hartu ezta indar armatuek erreklutatua izan ere. Gatazka armatuen eragin eta erasanpean dauden ume guztiek babes eta zaintza bereziak jasotzeko eskubidea daukate.

39. Artikulua: Errekuperazio soziala eta bergizarteratzea

Estatuaren obligazioa da torturaren, gatazka armatuen, abandonuaren, tratatu txarren edota esplotazioaren biktimak diren umeek tratamendu berezia jaso dezaten neurri egokiak hartzea, haur horien errekuperazio soziala eta bergizarteratzea ziurtatzeko.

40. Artikulua: Adin txikikoen justizia administratzea

Akusatua den edozein ume, edota legeak hautsi edo urratzeagatik errudun deklaratu den edozein ume bere oinarritzko eskubideak errespetatuak izan daitezen eskubidea dauka, eta batez ere ekitatezko prozedura baten garantia guztiak aprobetxatzeko eskubidea, eta baita bere defentsa prestatu eta aurkeztu ahal izateko asistentzia juridikoa edota bestelako laguntza egokiak edukitzeko eskubidea ere. Posible denean, prozedura judizialek ez jotzeko eta instituzio berezietan ez internatzeko ahaleginak egingo dira.

41. Artikulua: Indarrean dauden arauen errespetua

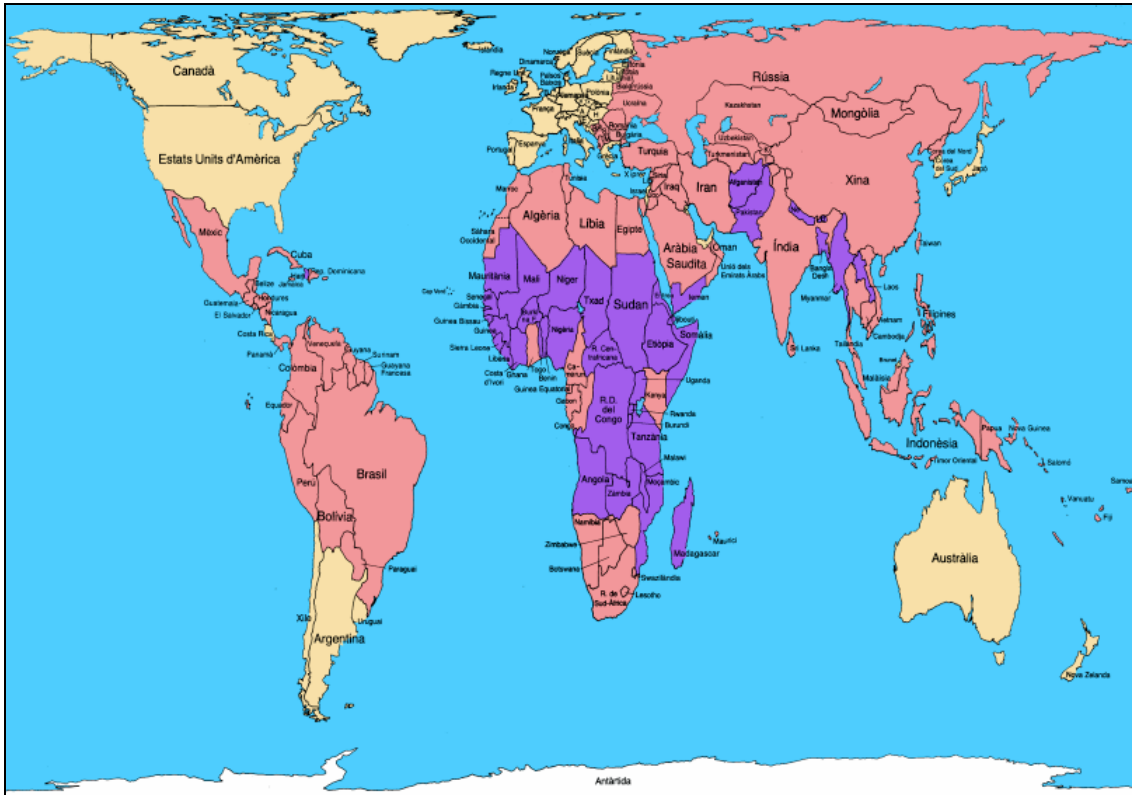
Nazioko lege batek edota Estatu horretan indarrean dagoen bestelako nazioarteko xedapen batek ezarritako arau bat Konbentzio honetako xedapen analogoa baino umearentzat faboragarriagoa gertatzen den kasuan, aipatu xedapen edo arau faboragarriago hori aplikatuko da.

**Haurraren Eskubideen gaineko Deklarazio
Unibertsala**

Laburbilduta eta modu errazean

- 1. Berdintasunerako eskubidea, arraza, erlijioa edo nazionalitatea edozein dela ere.**
- 2. Babes berezi baterako eskubidea, osasuntsu eta libre hazi daitezen fisikoki, mentalki eta sozialki.**
- 3. Izena eta nazionalitatea edukitzeko eskubidea**
- 4. Elikadura, etxebizitza eta medikuen zaintza egokia izateko eskubidea.**
- 5. Fisikoki edo mentalki ezinduak diren haurrek eskubide izan behar dute hezkuntzarako, eta laguntza bereziak eman behar zaizkie.**
- 6. Ulertuak eta maitatuak izateko eskubidea gizartearen eta familiaren aldetik.**
- 7. Hezkuntza doan jasotzeko eskubidea. Dibertitzeko eta jolasteko eskubidea.**
- 8. Arreta eta laguntza eskubidea arrisku kasuetan.**
- 9. Lan-esplotaziotik abestu behar dira haurrak eta ezin dira abandonatu.**
- 10. Solidaritatea, adiskidetasuna eta justizia sustatzen dituen hezkuntza jasotzeko eskubidea dute haurrek.**

Peters-en Mapa

A ze mapamundi arraroa, ezta? Esan liteke irudia dokumentuan sartzean “desitxuratu” egin dela. Bada ez, mapa ondo dago; izan ere, munduaren itxura ondoen erakusten digun plano da. Orduan, zergatik ikusi ohi dugu zapalago? Normalean Mercator-en Mapa erabiltzen delako.

Mercator-en proiektzioa

Mercator-en mapa 1569. urtean sortu zen; garai hartan marinelek belaz lagundurik zeharkatzen zituzten ozeanoak, egurrezko itsasontzietan, izarrak gidari zituztela. Proiektzio horren arrakasta honela azal daiteke: bertan egindako edozein lerro zuzenek egiazko ibilbidea erakusten du, eta mapan markatutako angeluari itsasorratzaren bidez jarraituz, ondo nabiga daiteke. Herrialdeen itxura egiazkoa da, baina horien azalera berezkoa baino askoz handiagoa da latitude altuetan, Europan eta Iparramerikan, munduko aberastasun osoaren %80 kontzentratzen den herrialdeetan hain zuzen.

Peters-en proiektzioa

Mapa hau Arno Peters historialari eta kartografoak proposatu zuen Alemanian 1974an eta sekulako eztabaida piztu zuen. . Peters-en proiektzioa proiektzio zilindrikoa eta konformea zen, Mercator-ena bezala. Baina, aurrekoak ez bezala, matematikoki zuzentzen du altitude altuen distortsioa. Peters-en proiektzioak munduaren **irudi eurozentrikoa** baztertzen du. Eskalak gutxien desitxuratzen dituen proiektzioa da. Dauden proiektzio guztietatik bera egokitzen da ondoen munduaren benetako neurrietara.